

**บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม**

นางสาวอมลวรรณ ปินตา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**The Role of Bangkhontee Cooperatives, Limited, in Economic, Social and
Political Development of Cooperatives Members in Samut Songkhram Province**

Miss Amolwan Pinta

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

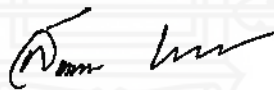
2016

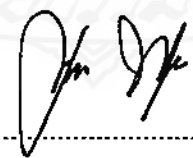
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ   บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม
และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
จังหวัดสมุทรสงคราม
ชื่อและนามสกุล   นางสาวอมลวรรณ ปิ่นตา
แขนงวิชา   สหกรณ์
สาขาวิชา   เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ลัดดา พิศาลบุตร)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.มณจิรา พุฒาคำ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
 ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม
ผู้ศึกษา นางสาวอมลวรรณ ปินตา **รหัสนักศึกษา** 2589001854 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ 2) บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 4) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม

ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 จำนวน 907 คน ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของยามานะ จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแคว์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เพศชาย (ร้อยละ 55) อายุ 46- 50 ปี (ร้อยละ 19) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 34) อาชีพทำสวนผลไม้ (ร้อยละ 61) รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 10,001 - 12,000 บาท ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6-10 ปี (ร้อยละ 34) 2) บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาสมาชิก **ด้านเศรษฐกิจ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้ การหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ตามลำดับ **ด้านสังคม** โดยรวมอยู่ในระดับมากคือ การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสาธารณประโยชน์ และการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน ตามลำดับ และ **ด้านการเมือง** โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมประชาธิปไตย ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) ปัญหาและอุปสรรค คือ สมาชิกผิคนัดชำระหนี้ และสมาชิกได้รับการส่งเสริมอาชีพไม่จริงจัง ข้อเสนอแนะ คือ สหกรณ์ควรส่งเสริมให้สมาชิกที่มีอายุน้อยเป็นกรรมการ สหกรณ์ควรส่งเสริมอาชีพอย่างจริงจัง และสหกรณ์ควรติดตามหนี้อย่างจริงจัง

คำสำคัญ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม

Independent Study title: The Role of Bang khontee Cooperatives, Limited, in Economic, Social and Political Development of Cooperatives Members in Samut Songkhram Province

Author: Miss Amolwan Pinta; **ID:** 2589001854;

Degree: Master of Business Administration (Cooperatives);

Independent Study advisor: Songserm Homglin, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The purposes of this independent study were to study 1) general circumstance of the cooperatives members, 2) role of the cooperatives in economic, social and political development of cooperatives members, 3) the relationships between the general circumstance of the cooperatives member and role of the cooperative in economic, social and political development, and 4) problems and suggestions for economic, social and political development of Bangkhontee Cooperatives, Limited members in Samut Songkhram Province.

Population in this study was a number of 907 Bangkhontee Cooperatives, Limited members as of December 31, 2016. By Yamane formula, 278 members were identified and selected as the sample group. Study instrument was questionnaires. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square and contents analysis.

Study results were as follows. 1) Most of the cooperatives members were male (55%), aged 46-50 years (19%). They finished primary education (34%). Their occupation was orchard farmer (61%). Their average monthly income was 10,001 - 12,000 baht. The length of their cooperatives membership was 6-10 years (34%). 2) The role of the cooperatives in developing its members; *in economic aspect*, the overall was at high level i.e. being a loan source, seeking agricultural factors and goods for selling, promoting savings/money deposit, reducing production cost, increasing income from occupation and reducing expense from making a living, respectively. *In social aspect*, the overall was at high level such as dissemination of knowledge, updated information and news, allocation of funds for public benefit welfare and full cooperation with members and community, respectively. *In political aspect*, the overall was at high level such as equity, right, freedom, participatory approach and promotion of democracy, respectively. 3) Relationship with members; most of the members' general circumstance had relationship with the cooperatives' role in economic, social and political development members at 0.05 statistical significance. 4) Problems found were members' default and inactive promotion of occupation. They suggested young members should have been appointed committee members. Also suggestion included an active promotion of occupation as well as seriously debt collection from members.

Keywords: Economic, social and political development, Bangkhontee Cooperatives Limited, Samut Songkhram Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์สังเสริม หอมกลิ่น ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามการจัดทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ โดยตลอด จนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้กับผู้ศึกษามาตั้งแต่ผู้ศึกษาได้เข้ามาศึกษาแขนงวิชาสหกรณ์ในสถาบันแห่งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณ ในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านอย่างซาบซึ้ง

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้จัดการเจ้าหน้าที่ และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคน ที่จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่ได้ให้ความรักและกำลังใจ ให้การสนับสนุน ในระยะเวลาที่ผ่านมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาทุกคน และบุคคลที่ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวถึงไว้ในที่นี้ ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

อมลวรรณ ปินตา

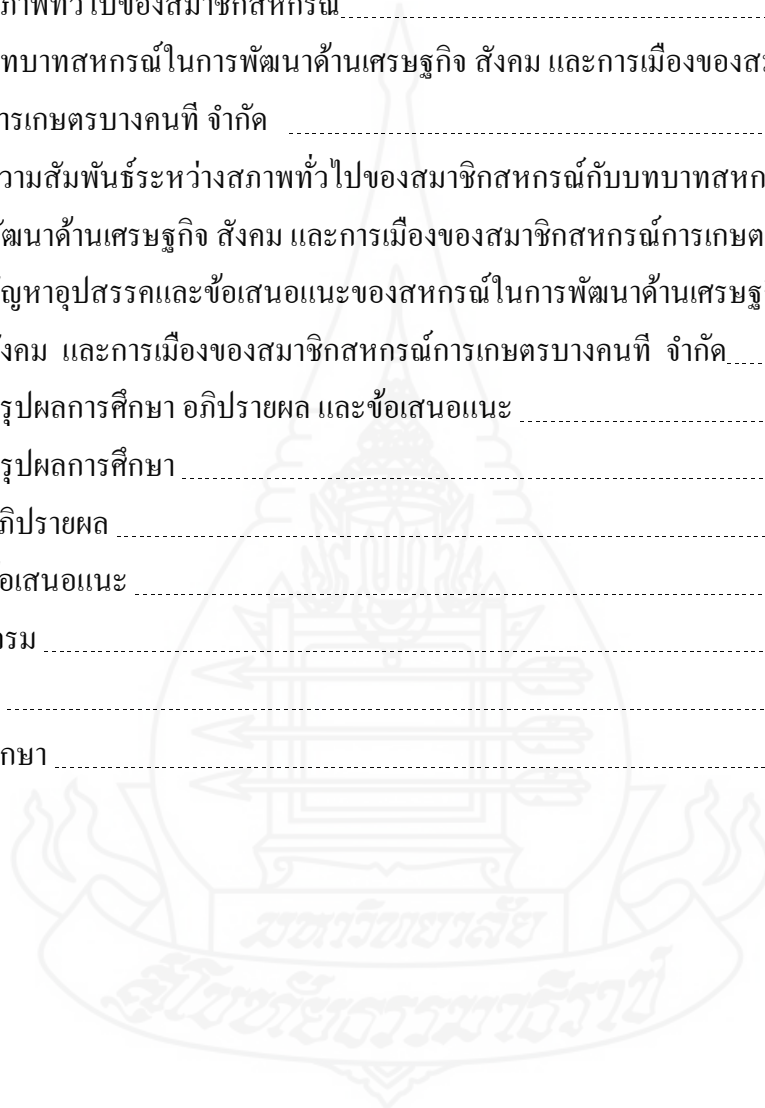
สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	15
บทบาทสหกรณ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	20
บริบทของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์	39
บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์	
การเกษตรบางคนที่ จำกัด	44
ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในด้านการ	
พัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	
สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	66
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลการศึกษา	68
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	79
ประวัติผู้ศึกษา	86

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนประเภท จำนวนสหกรณ์ และจำนวนสมาชิก.....	8
ตารางที่ 2.2 ทุณการดำเนินงานของสหกรณ์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559.....	30
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	39
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	40
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	40
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	41
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	42
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก.....	43
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการทำธุรกิจหรือกิจกรรม....	43
ตารางที่ 4.8 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบางคนที่ จำกัด	44
ตารางที่ 4.9 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบางคนที่ จำกัด	46
ตารางที่ 4.10 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบางคนที่ จำกัด	48
ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	50
ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	51
ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	51
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	52
ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.29 สรุปความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.....	62
ตารางที่ 4.30 สรุปความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.....	64
ตารางที่ 4.31 สรุปความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.....	65
ตารางที่ 4.32 ปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.....	66
ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.....	66

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ คือ องค์กรธุรกิจที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ซึ่งมีอาชีพเหมือนกัน อาศัยในท้องถิ่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน จดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ เพื่อร่วมกันดำเนินธุรกิจ ใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ปรับปรุงพัฒนาการประกอบอาชีพ สร้างความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และระบบประชาธิปไตยของประเทศ โดยสหกรณ์เป็นของสมาชิก บริหารโดยสมาชิก และเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ดำเนินงานโดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ได้ถูกค้นพบและนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่โลก ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 18 ซึ่งเป็นยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม มีการคิดค้นประดิษฐ์เครื่องมือ และเครื่องจักรแทนการใช้แรงงานคน สามารถผลิตสินค้าได้เป็นจำนวนมาก และรวดเร็ว การคมนาคมติดต่อ เพื่อนำผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคก็สะดวกรวดเร็ว จึงเกิดความเดือนร้อนแก่กรรมกรใน โรงงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และยิ่งเพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถรักษากิจการไว้ได้ เนื่องจากไม่มีเงินทุนที่จะซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ มาใช้ใน โรงงาน จึงต้องเลิกหรือขายกิจการ ให้แก่ผู้มีทุนทรัพย์มากกว่า ส่วนตนเองและกรรมกร ก็กลายเป็นคนงานใน โรงงานนั้นต่อไป จากเหตุการณ์บีบคั้นต่าง ๆ ดังกล่าว รวมกับความ คัดค้านเพื่อความอยู่รอด จึงพยายามแสวงหาวิถีวิธีที่จะพยุฐานะของตนด้วยการรวมเป็นสมาคม สงเคราะห์บ้าง เสนอให้นำเอาวิธีการเศรษฐกิจอย่างอื่นมาใช้บ้าง เช่น ให้เลิกกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ ของเอกชนเสียทั้งหมด โดยให้รัฐบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เองและให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับส่วน แบ่งอย่างยุติธรรมหรือให้ถือว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนต้องอยู่เหนือผลประโยชน์ ส่วนบุคคลซึ่งต้องมีมาตรการที่เข้มงวดมากจึงจะสามารถปฏิบัติได้และถ้าเป็นไปได้ก็ให้รัฐเป็น เจ้าของที่ดินและทุน ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ วิธีการทั้ง 2 อย่างนี้ กระทบกระเทือนต่อผู้ที่ต้อง

เสียประโยชน์อย่างมากและเป็นการปิดกั้นสิทธิมนุษยชน จึงมีบางฝ่ายพิจารณาเห็นว่าทั้งระบบ การแข่งขันแบบเสรีนิยมและการยึดกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินต่าง ๆ นั้นไม่อาจช่วยให้เกิดความเป็นธรรม แก่สังคมได้ หลักการในระบบสหกรณ์น่าจะช่วยแก้ไขปัญหาคือดีกว่า เพราะผู้ผลิตรายย่อยที่ได้รับ ความเดือนร้อน จะร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและ สังคม ของผู้ที่มีความยากจนเดือดร้อน ทำให้มีฐานะดีขึ้น เกิดความสงบสุขในสังคม โดยได้กำหนด วิธีปฏิบัติและหลักดำเนินการอย่างเหมาะสม ทำให้เกือบทุกประเทศทั่วโลกใช้สหกรณ์เป็น เครื่องมือ ในการแก้ ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สารานุกรมไทยสำหรับ เยาวชน. www.kanchanapisek.or.th :2560)

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ที่ประสบความยากลำบาก ได้แก่ เกษตรกร ในปัจจุบันแม้จะมีสหกรณ์การเกษตรกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ทุกจังหวัด ทั่วประเทศแล้วก็ตาม แต่จำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น ยังมีจำนวนน้อยทำให้ไม่ สามารถแก้ไขปัญหาคความยากลำบากให้หมดสิ้นไปได้ การที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจนให้หมดไป ได้นั้น จะต้องดำเนินการในเรื่องสหกรณ์อย่างจริงจังและทั่วถึง และจะต้องร่วมมือกันอย่างหนัก แน่น ปราศจากความขัดแย้งใด ๆ ที่สำคัญเหนือสิ่งใดก็คือ ความตั้งใจในการลงมือปฏิบัติจริงของ เกษตรกร ในอดีตที่ผ่านมาเคยมีการกล่าวว่าสหกรณ์ไม่อาจแก้ไขปัญหาคเศรษฐกิจของเกษตรกรได้ เพราะมีความเชื่อว่า เมื่อมีสหกรณ์แล้วจะเป็นแก้วสารพัดนึก บันดาลความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้ แต่ความเป็นจริงแล้ว คำว่า “สหกรณ์” เป็นเพียงนามธรรม จะไม่เกิดประโยชน์อย่างใด ถ้าไม่มี การปฏิบัติตามหลักการอย่างถูกต้องและจริงจัง (สารานุกรมไทยสำหรับ เยาวชน. www.kanchanapisek.or.th: 2560)

ระบบสหกรณ์ถือเป็นวิธีการสำคัญวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคให้ชุมชนทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก และคนในชุมชนใกล้เคียง ซึ่งระบบสหกรณ์ได้ กำเนิดมาอย่างยาวนานกว่า 100 ปี โดยปัจจุบันสหกรณ์ได้เข้าไปมีบทบาทในชีวิตเศรษฐกิจสาขา ต่าง ๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตรายการบริโภค การค้า และการบริการด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังมีส่วน ช่วยพัฒนาด้านสังคมศึกษาและวัฒนธรรมอีกด้วย บรรดาประเทศต่าง ๆ ยอมรับว่าสหกรณ์ มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม อันช่วยนำความมั่นคงมาสู่ประเทศชาติในระบบทุน นิยม สหกรณ์ได้พิสูจน์ตัวเองให้เห็นว่าสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของระบบทุนนิยมที่มีอยู่หรือขจัด ความชั่วร้ายที่แอบแฝงอยู่ในระบบทุนนิยม ในระบบเศรษฐกิจแบบผสม สหกรณ์ก็สามารถที่จะรับ สนองในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น โครงการศึกษา โครงการปฏิรูปที่ดิน โครงการ ปรับปรุงการตลาด ฯลฯ มักมีผู้กล่าวว่าความเจริญก้าวหน้าของกิจการสหกรณ์ ย่อมเป็นเครื่องชี้

อันสำคัญ ที่จะแสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ได้พัฒนาไปแล้วเพียงใด ทั้งนี้ เพราะกิจการของสหกรณ์นั้น เป็นผลที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากเหตุที่ดี

สหกรณ์การเกษตรบางคน ที่ จำกัด จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรสมาชิกที่อยู่ในเขตอำเภอบางคน ที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ในเรื่องของการประกอบอาชีพ ได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ผลผลิตมีราคาตกต่ำ ประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม มีการดำเนินงาน คือ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายธุรกิจรวบรวมผลผลิต และธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตรและการผลิตสินค้า จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2514 และเริ่มดำเนินธุรกิจเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2514 สหกรณ์ดำเนินธุรกิจจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลา 46 ปี โดย ณ สิ้นปีบัญชีปี 31 ธันวาคม 2559 มีสมาชิกจำนวน 907 ราย มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 74,579,399.26 บาท สหกรณ์การเกษตรบางคน ที่ จำกัด ดำเนินงานโดยเน้นให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อีกทั้งส่งเสริมและช่วยแก้ปัญหาสมาชิกในเรื่องการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยกกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกให้มีความกินดี อยู่ดี มีสันติสุข (รายงานกิจการประจำปี 2559: 18)

ซึ่งผู้ศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการสหกรณ์กับการดำเนินการดังกล่าว จึงสนใจในการศึกษาบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคน ที่ จำกัด ว่า ในปัจจุบันสหกรณ์มีบทบาทที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิกสหกรณ์ได้อย่างไรเป็นรูปธรรมจริงหรือไม่อย่างไร และเพื่อเป็นตัวชี้วัดในการบริหารงานของสหกรณ์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ให้ดำเนินกิจกรรมตามบทบาทของสหกรณ์อย่างแท้จริงต่อไป สามารถสนองตอบความต้องการของสมาชิก ซึ่งจะได้นำผลการศึกษาเสนอให้สหกรณ์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกต่อไป

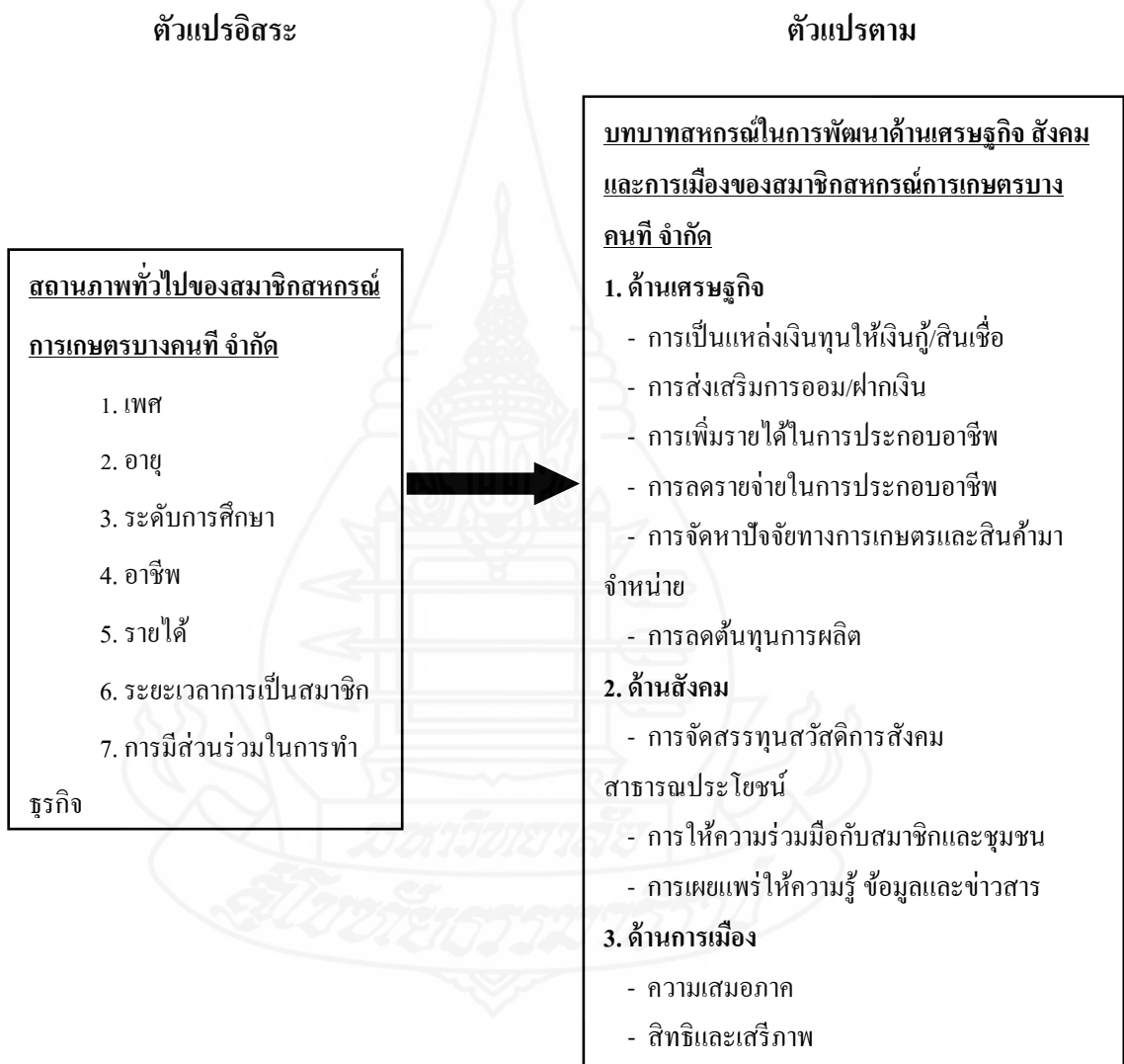
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
- 2.2 เพื่อศึกษาบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

1) ประชากรในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ณ สิ้นปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2559 จำนวน 907 ราย

2) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยขนาดตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของสหกรณ์ เป็นการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากร และกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.05 โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane จะได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 278 ราย

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษารั้งนี้ จะศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง ของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย และการลดต้นทุนการผลิต

2) ด้านสังคม ได้แก่ การจัดสรรทุนสวัสดิการสังคมเพื่อสาธารณประโยชน์ การส่งเสริมความสามัคคีในหมู่สมาชิก การกระจายรายได้ในสังคม การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์และชุมชน การช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร ด้านการเกษตร การตลาด การผลิต

3) ด้านการเมือง ได้แก่ ความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ และการมีส่วนร่วม

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

1) มีระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2560 ถึง วันที่ 31 สิงหาคม 2560

2) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้อมูลของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด โดยเริ่มใช้ข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์ตั้งแต่ปีบัญชี 2557 ถึงปีบัญชี 2559

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

5.2 สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

5.3 บทบาท หมายถึง การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิก

5.4 การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิกดังต่อไปนี้

5.4.1 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ หมายถึง บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในฐานะเป็นองค์กรทางธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้ และสินเชื่อ การส่งเสริมการออมและฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย และการลดต้นทุนการผลิต

5.4.2 การพัฒนาด้านสังคม หมายถึง บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในฐานะที่เป็นองค์กรทางสังคมของชุมชนมีการจัดสรรทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร

5.4.3 การพัฒนาด้านการเมือง หมายถึง บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในด้านความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด สามารถนำผลการศึกษามาใช้ในประโยชน์ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้ตรงกับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์

6.2 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงคราม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย โครงการ และแผนงาน สำหรับการส่งเสริมและการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรต่อไป

6.3 ข้อมูลในด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ สามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลก่อนที่จะทำการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานที่ศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อใช้ประกอบการทำงานและช่วยชี้แนะทิศทางในการทำการศึกษามีประเด็นสำคัญในการนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
3. บทบาทสหกรณ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. บริบทของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1 ความหมายของสหกรณ์ มีการให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2550: 10) ได้ให้ความหมายว่า สหกรณ์ องค์กรของบรรดาบุคคล ซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินวิสาหกิจที่พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย เพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) และความหวังร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (2542: 8) ได้ให้ความหมายว่า สหกรณ์เป็น คณะบุคคลซึ่งร่วมกันทำงาน กิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

พสุ สัตถาภรณ์ (2553: 15-17) ได้ให้ ความหมายว่า สหกรณ์ เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมหรือเป็นการประกอบการอย่างหนึ่งที่เกิดจากการร่วมมือกันโดยสมัครใจ โดยที่สมาชิก ผู้เป็นเจ้าของเป็นผู้ให้บริการ การดำเนินงาน ยึดหลักประชาธิปไตย มีจุดมุ่งหมายที่มีได้

มีการแสวงหากำไร แต่เพื่อให้เกิดการอยู่ดีกินดี ในหมู่สมาชิก ผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้จะเฉลี่ยคืนกลับไปยังสมาชิกตามส่วนที่ได้ใช้บริการในสหกรณ์

โอภาวดี เจิมทอง (2548: 20) สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระของบุคคลที่มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการประกอบวิสาหกิจที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการควบคุมกันตามแนวทางประชาธิปไตย

ความหมายของสหกรณ์ จึงสรุปได้ว่า สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระของคณะบุคคลซึ่งรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน บนแนวทางประชาธิปไตย และได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมาย

1.2 ความเป็นมาของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2540: 18-21) อธิบายว่า สหกรณ์ในประเทศไทยเกิดขึ้นโดยมูลเหตุจากสมัยรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตนเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวานาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้เสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ทำให้ทางราชการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อจัดหาเงินทุนมาใช้ให้ กู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ โดยมีการจัดตั้งสหกรณ์แห่งแรก คือ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีพระราชวรรังสรรค์กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก

ปัจจุบัน ณ วันที่ 1 มกราคม 2559 มี สหกรณ์ จำนวน 7,141 สหกรณ์ สมาชิกจำนวน 11,487,227 คน รายละเอียดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 จำนวนประเภท จำนวนสหกรณ์ และจำนวนสมาชิก

ที่	ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก
1	สหกรณ์การเกษตร	3,711	6,604,980
2	สหกรณ์ประมง	79	15,500
3	สหกรณ์นิคม	90	185,747
4	สหกรณ์ออมทรัพย์	1,425	2,889,496
5	สหกรณ์ร้านค้า	164	704,185
6	สหกรณ์บริการ	1,125	482,114
7	สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	547	806,452

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2559) จำนวนสมาชิกสหกรณ์แยกตามประเภท

ณ วันที่ 1 มกราคม 2559 (<http://www.cpd.go.th,2560>)

1.3 ประเภทของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (<http://www.cpd.go.th : 2560>) อธิบายว่า กฎกระทรวง เกษตรสหกรณ์ พ.ศ.2548 ได้กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน จำนวน 7 ประเภท ดังนี้ 1) สหกรณ์การเกษตร 2) สหกรณ์ประมง 3) สหกรณ์นิคม 4) สหกรณ์ร้านค้า 5) สหกรณ์บริการ 6) สหกรณ์ออมทรัพย์ 7) สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

1.3.1 สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร รวมตัวกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนิน กิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

1.3.2 สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมงเพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคน ไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพังบุคคลเหล่านี้จึงรวมตัวกัน โดยยึดหลัก การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3.3 สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์ภาคการเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินการ จัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัย ควบคู่ไปกับการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งกิจกรรมให้บริการสาธารณูปโภคแก่สมาชิก

1.3.4 สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่ผู้บริโภครวมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อจัดหาสินค้า

เครื่องอุปโภคบริโภคและรวบรวมผลิตผล ผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป มีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของ สมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ ด้วยความสมัครใจ เพื่อแก้ไขความเดือนร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และเพื่อผุดฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ

1.3.5 สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาศัยในที่ชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์นอกวง และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

1.3.6 สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยมีประชาชนที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรือหลากหลายอาชีพรวมกันหรือที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกัน รวมตัวกันโดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและรักษาอาชีพดั้งเดิมที่ดีให้คงอยู่ต่อไป

1.3.7 สหกรณ์เครดิตยูเนียน คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น และบุคคลเหล่านั้นมีความปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.4 ความสำคัญของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2542: 77-78) อธิบายว่า ความสำคัญของสหกรณ์ ดังนี้

1.4.1 ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ

1) สหกรณ์สามารถรักษาเสถียรภาพและตรึงราคาสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจในขณะเดียวกันก็ช่วยคุ้มครองผลประโยชน์ของเกษตรกร โดยยกระดับราคาสินค้าผลิตผลการเกษตรให้สูงขึ้น ด้วยวิธีการดำเนินธุรกิจแบบรวมกันขายและสามารถให้บริการสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพและประกอบอาชีพโดยวิธีการรวมกันซื้อ

2) แก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ โดยสามารถกระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนเป็นเจ้าของและควบคุมธุรกิจการค้าอุตสาหกรรมและบริการของตนเอง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจึงตกเป็นของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ ไม่อาจหาได้ จากการดำเนินธุรกิจของเอกชน จึงอาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์เป็นโอกาสทางธุรกิจเป็นไปได้สำหรับประชาชนสามัญทั่วไป

1.4.2 ความสำคัญในการพัฒนาสังคม

1) ให้โอกาสในการศึกษาแก่ประชาชนทั้งในด้านวิชาการต่าง ๆ นอกกระบวนโรงเรียน ตามหลักการสหกรณ์ที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ รวมไปถึงจนถึงให้โอกาสในการเรียนรู้ถึงการร่วมกันดำเนินธุรกิจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2) สร้างผู้นำในระดับท้องถิ่น ฝึกหัดให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เข้าใจในวิธีการของระบบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิ รู้หน้าที่ เป็นแหล่งพัฒนาคนให้เข้าใจในประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองระดับท้องถิ่น และการปกครองตนเองตามแนวทางของรัฐบาล

3) เสริมสร้างความเท่าเทียมกันด้วยหลักการบริหารที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน

ดังนั้นเราจึงอาจสรุปได้ว่า ความสำคัญของสหกรณ์ที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ มีดังต่อไปนี้

1) การรวมกันเป็นสหกรณ์ ทำให้มีผลในการต่อรอง ทั้งในด้านการซื้อการขายสินค้าที่ สมาชิกผลิตได้ ขจัดความเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง แก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ

2) สหกรณ์เป็นแหล่งจัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนในการประกอบอาชีพหลักทำให้สมาชิกมีงานทำมากขึ้น และมีรายได้สูงขึ้น นอกจากจัดหาเงินทุนให้สมาชิกได้กู้ยืมแล้ว สหกรณ์รับฝากเงินจากสมาชิกอีกด้วยเท่ากับเป็นธนาคารของสมาชิกด้วย

3) ทำให้ชุมชนมีความสามัคคีปรองดองอันจะนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติได้ สหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ สหกรณ์เป็นวิธีการที่อุ้มชูผู้ที่ยากจนให้มีฐานะดีขึ้น โดยมีได้ทำลายคนมั่งมี จึงมีลักษณะเป็นสันตินิยม หรือส่งเสริมสันติภาพ

4) สหกรณ์ช่วยส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรแก่สมาชิก ได้แก่ แนะนำให้สมาชิกรู้จักขยายการผลิต ด้วยวิธีการเกษตรสมัยใหม่ ขยายผลผลิตให้ได้ราคาสูงขึ้น

5) สหกรณ์เป็นตลาดของผู้ผลิต ซึ่งโดยทั่วไปธุรกิจการค้าหรือกิจการด้านการตลาดมักจะตกอยู่ในมือของบุคคลกลุ่มน้อย ซึ่งมุ่งดำเนินการเพื่อแสวงหากำไรอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนอันยุติธรรมแก่ลูกค้า ดังนั้น สหกรณ์จึงเข้ามาทำหน้าที่นี้เสียเอง เพื่อจัดการเอารัดเอาเปรียบและการค้ากำไรเกินควร

6) สหกรณ์ส่งเสริมความเสมอภาคกัน โดยให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย การดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย สมาชิกคนหนึ่งมีสิทธิ์ออกเสียงได้เพียงเสียงเดียวเท่านั้น ไม่ว่าจะ

คนนั้นจะถือหุ้นจำนวนมากเพียงใด ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการรวมอำนาจมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่นในสหกรณ์

7) สหกรณ์ฝึกให้คนมีความรู้ มีประสบการณ์ สนับสนุนด้านเงินทุน การผลิต ควบคุมการใช้เงินทุนให้เป็นไปตามแผน ร่วมกันซื้อปัจจัยการผลิตและร่วมกันขายผลิตผลทำให้คนในชุมชนนั้นๆ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.4.3 คุณค่า อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (<http://www.cpd.go.th>: 2559) ได้อธิบายคุณค่า อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ไว้ดังนี้

1) คุณค่าของสหกรณ์ (Cooperative Values) สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์

2) อุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี ความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

3) หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วย หลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

(1) พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิกจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า "บุคคล" หมายถึงทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูง โน้มน้าว ล่อลวง บังคับข่มขู่จากผู้อื่น

(2) อย่างไรก็ดี การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ไม่ถือว่าขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้

(3) สมาชิกสมทบนั้นควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภทเพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดาหากสหกรณ์ใดรับสมาชิก

สมทบจำนวนมากก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทบมีสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจและสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

(1) หลักการสหกรณ์ข้อนี้มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตนคือการทำหน้าที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners and Customers) จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้สมทบทุน ผู้ควบคุม และผู้ถือหุ้น หรือผู้ใช้บริการของสหกรณ์มิใช่มาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

(2) ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรองซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาเองถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้นอาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัดและเป็นเงินเฉลี่ยคืน ตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

(1) สมาชิกกรรมการและพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์กรช่วยตนเองและปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจ หรือทำสัญญาใดก็ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

(2) การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐหรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้และควบคุมตามหลักประชาธิปไตยรวมทั้งชำระไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษาฝึกอบรม และสารสนเทศ

(1) หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ขั้นสูงเพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้

เป็นบทบาทและความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้งๆที่ได้รับเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสมจัดสภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์มาตั้งแต่พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้วส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์แทบจะเรียกได้ว่าซ้ำซ้อนกับขบวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุดโดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(2) การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคตมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึกและตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกหรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

2. การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์มีความรู้ความสามารถและทักษะรวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

3. ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนและผู้นำ ด้านความคิดเป็น เช่น ผู้นำชุมนุม นักหนังสือพิมพ์ นักเขียนผู้นำองค์กร พัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

(3) หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษาอบรม ควรครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

(1) แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเองซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้นและนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้งในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อ

ประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกัน ควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์ การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำการกำกับดูแล การตรวจสอบการวิจัยและการพัฒนา

(3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือเพื่อให้สหกรณ์สามารถอำนาจผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะของ "ระบบรวม" หรือเป็นเอกภาพ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

(1) สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่เพราะฉะนั้นการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้นๆซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศหรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่ทำลายโอกาส ความสามารถและอนาคตของคนรุ่นหลัง

(2) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเองสหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

4) วิธีการสหกรณ์ (Cooperative Practices) คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.1 ความหมายของบทบาท มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายแตกต่างกันไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของบทบาทคือ การทำตามบท โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 602)

วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร (2542: 61) ให้ความหมายว่า บทบาทคือ การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือตามสถานภาพของแต่ละบุคคล

สนธยา พลศรี (2542: 52) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้คนที่อยู่ร่วมกันสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

ประคอง งามสิริศักดิ์ (2550: 9) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกมาตามสถานภาพ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการงานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง และงานพิเศษอื่น ๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นและยอมรับ ควรจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

2.2 ความสำคัญของบทบาท บทบาทมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีผลกระทบ มีคุณค่าหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น เริ่มตั้งแต่เกิดมา และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมล้วนมี บทบาทแตกต่างกันไปหลายสถานะ นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทไว้ ดังนี้

นิวัชชีวิก สตีเฟน เจ. (Knezevick, Stephen J.) (ชาญ สีหาราช. 2542: 23 – 25) ได้กำหนดความสำคัญของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 17 บทบาท คือ

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในงาน ด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวร่วมกับ คณะกรรมการสถานศึกษา
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) เป็นผู้กำหนด โครงสร้างการบริหารงาน ในสถานศึกษา
5. บทบาทเป็นนักจัดองค์การ (Organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานใน สถานศึกษา
6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจูงใจในการเปลี่ยนแปลง
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อ และประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อ และ ประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
9. บทบาทเป็นผู้แก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Manager) เป็นผู้คอยแก้ปัญหา ความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา
10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของ สถานศึกษา
11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (System Manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงาน และ การพัฒนาสถานศึกษา
12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) เป็นผู้นำ ด้าน วิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา
13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหา คัดเลือก รักษาและ พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) เป็นผู้นำทรัพยากรทั้ง ทรัพย์สินสิ่งของ และบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูง
15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (Appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงาน และ โครงการ ต่าง ๆ ของสถานศึกษา
16. บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) เป็นผู้นำทางด้านการจัดการ และพิธี ต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานที่
17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) เป็นผู้นำในการ สร้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการ ให้บริการวิชาการแก่หน่วยงานอื่น ๆ

2.3 ลักษณะของบทบาท

บรูมและเซลซนิค (Broom and Selznick) ได้จำแนกบทบาทออกเป็นลักษณะต่าง ๆ (Broom and Selznick, 1977 : 35 อ้างถึงในประคอง งามสิริศักดิ์. 2550: 10) คือ

- 1) บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิ และหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้
- 2) บทบาทที่ควรกระทำเป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำในหน้าที่ ตำแหน่งนั้นซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละ บุคคลก็ได้

3) บทบาทที่กระทำจริงเป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวังตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

2.4 องค์ประกอบของบทบาท ตามทฤษฎีบทบาท เนเดล (Nadel) องค์ประกอบของ บทบาทมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ (Nadel, 1988 อ้างถึงใน ประคอง งามสิริศักดิ์, 2550: 10) คือ

1) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributor) ได้แก่ บทบาทชนิดที่ แม้จะขาดหายไปหรือมิได้แสดงบทบาทนั้น ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป

2) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและจะขาดมิได้ (Required Attributor) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าขาดส่วนสำคัญของบทบาทส่วนนี้แล้วจะทำให้บทบาทของ ตำแหน่งผิดไป

3) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายข้อบังคับอย่างปรากฏชัดแจ้ง (Pivotal Attributor) ได้แก่ ส่วนของบทบาทตามที่กฎหมายข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดแจ้งแล้ว ถือว่าบุคคลที่ สวมบทบาทตามตำแหน่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดแจ้งแล้ว ถือ ว่าบุคคลนั้นมีได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น

2.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมบทบาท การแสดงบทบาทของบุคคลที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ตามที่ตนเองหรือสังคมต้องการจำเป็นต้องมีปัจจัยที่จะส่งเสริมเพื่อให้สามารถแสดงบทบาทได้ดี และถูกต้องยิ่งขึ้น (ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี, 2547: 8) ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1) ความต้องการ (Need) ของบุคคลซึ่งเป็นแรงจูงใจในการทำงานอันดับแรกเพื่อ หาทางสนองความต้องการของตนเอง ให้ตนเป็นที่ปรารถนา เป็นที่ยอมรับ ได้แสดงความสามารถ เพื่อประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคมของตน

2) การสื่อสาร (Communication) ความคาดหวังของบทบาทให้ได้ทราบกัน เพื่อให้ผู้แสดงบทบาทได้เกิดความเข้าใจในบทบาทของตัวเองในองค์กรและแสดงออกมาอย่าง ชัดแจ้ง

3) การสร้างกลุ่ม (Group building) หรือองค์กรขึ้นมา เพื่อรวมพลังการทำงาน ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจเป็นกลุ่มที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

4) การคล้อยตาม (Conformity) ของบุคคล เช่น การรับคำแนะนำ การยินยอม การ ชักชวน การทำตาม การเลียนแบบ การเชื่อฟัง เป็นต้น ลักษณะพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการแสดงออก ของการคล้อยตาม เพื่อให้กลุ่มคงสภาพอยู่ยาวนานมีการปฏิบัติตามปทัสฐานของกลุ่มหรือสังคม

5) ความสามารถ (Ability) แสดงบทบาทได้มากกว่าบทบาทของกลุ่มที่เรียกว่าหลายบทบาท (Multiple Role) ในบทบาทที่แสดงออก (Manifest Role) ซึ่งเป็นได้ชัดเจน และบทบาทแฝง (Latent Role)

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท กล่าวได้ว่า บทบาท การดำเนินการ พฤติกรรม หรือการแสดงออกตามสถานภาพของบุคคล หรือองค์กร มีความสำคัญ อิทธิพลและส่งผลกระทบ กับตนเอง และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนสิ่งแวดล้อม หากมีการกระทำหรือดำเนินการในสิ่งที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ ถูกต้องอย่างเหมาะสม ตามสถานภาพ สิทธิ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือตามที่สังคมกำหนดไว้แล้ว ก็จะส่งผลดีบังเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคมโดยรวม สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสงบสุข

3. บทบาทสหกรณ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3.1 บทบาทสหกรณ์ตามกฎหมาย ประเทศไทยใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นหลักในการบริหารปกครองประเทศ การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในประเทศไทยจึงมีกฎหมายต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองให้ ระบบสหกรณ์เกิดความเรียบร้อยในการดำเนินงาน

3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสหกรณ์ จำนวน 2 มาตรา (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. [www.http://www.parliament.go.th:2560](http://www.parliament.go.th:2560)) คือ

1) มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

2) มาตรา 75 รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน

2) มาตรา 75 จ (4) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถ ในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อ

สังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

3.1.2 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553: 17 - 18) อธิบายว่า อำนาจกระทำการของสหกรณ์ ตามมาตรา 46 ดังนี้

- 1) ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้าการบริการ และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก
- 2) ให้สวัสดิการ หรือการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
- 3) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- 4) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการ จากทางราชการหน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- 5) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์ หรือประเภทประจำจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่นหรือสมาคมงานกิจสงเคราะห์ซึ่งสมาชิกของสมาคมนั้นไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน ทั้งนี้ ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- 6) ให้กู้ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ โอน รับจ้างหรือรับจํานำซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก
- 7) จัดให้ได้มา ซื้อ ถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน ครอบครอง กู้ยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จ้างหรือจําหน่ายด้วยวิธีอื่นใดซึ่งทรัพย์สิน
- 8) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน ได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- 9) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

3.2 บทบาทตามหลักการสหกรณ์ คือ แนวทางสำหรับให้สหกรณ์ยึดถือเป็นหลักการปฏิบัติ และให้เกิดความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ของตนเอง ทั้งนี้โดยผลสืบเนื่องมาจากหลักสหกรณ์ของผู้นำแห่งเมืองรอตเตอร์ดัม ประเทศอังกฤษ ที่ได้ก่อตั้งสหกรณ์และดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จ ได้มีข้อกำหนดในการดำเนินงานที่สรุปสาระสำคัญได้ 8 ประการ (โอภาวดี เข้มทอง.2548: 7) ดังนี้

- 1) การควบคุมกันเองแบบประชาธิปไตย
- 2) เปิดรับสมาชิกทั่วไปด้วยใจสมัคร

- 3) จ่ายดอกเบี้ยต่อเงินทุนในอัตราที่กำหนดไว้ตายตัว
- 4) จ่ายส่วนเกิน(กำไร) ให้สมาชิกตามส่วนแห่งการซื้อ
- 5) ขายสินค้าด้วยเงินสดตามราคาตลาด
- 6) ขายสินค้าบริสุทธิ์และมีคุณภาพ
- 7) จัดให้มีการศึกษาอบรมแก่สมาชิก
- 8) เป็นกลางทางการเมืองและศาสนา

แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ มีการร่วมกันกำหนดขึ้นถือใช้ โดยนำคุณค่าของสหกรณ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม (โอภาวดี เข้มทอง, 2548: 20 – 21) จากหลักการสหกรณ์ดังกล่าว องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA หรือ International Cooperative Alliance) ได้พิจารณาปรับปรุงเป็นครั้งที่ 3 เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2538 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ของนานาประเทศ ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา แต่ยังคงยึดมั่นแนวคิด ปรัชญา อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ อย่างที่ผู้นำสหกรณ์แห่งราชอาณาจักรกำหนดไว้ตั้งแต่แรกก่อตั้งสหกรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกในโลก มีหลักการสำคัญอยู่ 7 ประการ ได้แก่

- 1) การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership)
- 2) การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control)
- 3) การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)
- 4) การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and independence)
- 5) การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education Training and information)
- 6) การร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ (Cooperation Among Cooperatives)
- 7) การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community)

บทบาทสหกรณ์ได้ถูกกำหนดขึ้น โดยกฎหมาย และตามหลักการสหกรณ์ด้วย (สุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์ 2549 ซีดีรอม อ้างถึงใน โกศล ช่วยไชยสง 2556: 32) อดีตรองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2546 - 2549 กล่าวว่า สหกรณ์ในปัจจุบันเราห่างเหินจากวิธีการและหลักการที่คนยุคก่อนได้ดำเนินการมาสหกรณ์บางทีกลายเป็นเครื่องมือของคนที่ไม่เข้าใจเนื้อหาของสหกรณ์อย่างแท้จริงได้นำมาหาผลประโยชน์โดยไม่ถูกต้องตามหลักการสหกรณ์ สหกรณ์ไม่ใช่ระบบทุนนิยม แต่สังคมนำทุนนิยมมาใช้เป็นธุรกิจครอบครัวซึ่งขัดกับหลักกฎหมายและหลักการสหกรณ์ ควรให้สหกรณ์ทำหน้าที่ตามหลักการของผู้จัดตั้ง หรือผู้ที่คิดเรื่องสหกรณ์ขึ้นมา ดังนั้นการจัดตั้งสหกรณ์ต้องเข้าใจสหกรณ์ให้ชัดเจน

บทบาทของสหกรณ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยการสหกรณ์ในด้านต่างๆ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2548: 3 - 4) นอกจากต้องเผยแพร่การสหกรณ์ ให้แพร่หลายในชุมชนแล้ว ต้องมีการปลูกฝังแนวคิด คือ การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยึดคติแต่ละคนกระทำ เพื่อหมู่คณะและหมู่คณะกระทำเพื่อแต่ละคน ในการร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานและร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองและชุมชนของตนทั้ง 3 ด้านในที่สุด คือ

1) ด้านเศรษฐกิจ ระบบสหกรณ์ส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์และนำเงินออมรวมของสมาชิกสหกรณ์มาลงทุนร่วมกันในกิจการที่ได้ก่อตั้งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก โดยรวมเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นทั้งจากส่งเสริมให้เกิดการผลิต การรวบรวมรับซื้อผลผลิตของสมาชิก การซื้อวัตถุดิบในพื้นที่ การรวมซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต การพัฒนารูปแบบการผลิตและการแปรรูปผลผลิต การจ้างงาน ฯลฯ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชน และส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวม

2) ด้านสังคม ระบบสหกรณ์มุ่งพัฒนาคนและส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งเพราะทุกคนในครอบครัวต้องช่วยกันคิดช่วยกันวางแผนการใช้จ่าย และสอนให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีวินัย สามัคคี รู้จักเสียสละ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3) ด้านส่งเสริมประชาธิปไตย ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักการสหกรณ์ในเรื่องของหนึ่งคนหนึ่งเสียง (One man one vote) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย กระตุ้นให้สมาชิกทุกคนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเจ้าของและลูกค้าของสหกรณ์ในคนคนเดียว (Co-owner and Co-customer) ต้องรักษาสติและประโยชน์ของตนเองและหมู่คณะ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ และใช้สิทธิออกเสียงของตน เพื่อการตัดสินใจลงทุนเสี่ยงภัยในกิจกรรมของสหกรณ์และกิจกรรมอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ดังนั้นการส่งเสริมสหกรณ์จึงเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บุญมี จันทร์วงศ์ (2549 ชีตிரอม อ้างถึงใน โกศล ช่วยไชยสง 2556: 33) อดีต อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เสนอแนวคิดว่าสหกรณ์จะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้สมาชิก สามารถพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกันและมีการดำเนินงานเพื่อสมาชิกอย่างแท้จริง โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช มาปฏิบัติดินนอกจากนี้พระราชดำรัสเกี่ยวกับการสหกรณ์หลายองค์ หลายวาระ ที่ได้ทรงแนะนำสหกรณ์ ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นกิจกรรมได้

สุพัตรา ชนเสนีวัฒน์ (2545 อ้างถึงใน โกศล ช่วยไชยสง 2556: 33) อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของสหกรณ์ โดยเสนอว่าต้องปรับแนวคิดและทิศทางของการพัฒนาให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

- 1) ควรมีแผนการพัฒนากุศลกรของสหกรณ์ทุกระดับให้มีศักยภาพ โดยให้การศึกษอบรมและฝึกอบรมที่เหมาะสมแก่บุคลากรทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างต่อเนื่อง
- 2) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของขบวนการสหกรณ์ ให้มีขนาดและสายการบริหารที่เหมาะสมกับการแข่งขันในภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคต
- 3) สหกรณ์ควรร่วมมือกันจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจร่วมกันแบบครบวงจร ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับชาติ
- 4) เพิ่มความสามารถของการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เกิดความคล่องตัวสมาชิกสามารถเลี้ยงตัวเองได้พร้อม ๆ กับการตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างเต็มที่
- 5) การประสานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยให้หน่วยงานดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมในทิศทางที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรต้องการ

อาบ นคะจัด (2549: 215 – 216 อ้างถึงใน โกศล ช่วยไชยสง 2556: 35) นักสหกรณ์แห่งชาติสาขาวิชาการสหกรณ์ปี 2543 ได้เสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลและสหกรณ์การเกษตร ดังนี้

- 1) รัฐบาลควรใช้สหกรณ์เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบท เช่น จัดให้มีสหกรณ์การเกษตรระดับตำบลให้ทั่ว เพื่อปฏิบัติตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในมาตรา 84 และ 85 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ว่ารัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรวมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกร เพื่อการวางแผนการเกษตรและการรักษาประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และรัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ตามลำดับ สนับสนุนการศึกษาและการวิจัยการสหกรณ์ทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนที่รวมกันเป็นสหกรณ์มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีมากขึ้น ได้ในระดับชุมชนที่เจริญแล้ว

- 2) การส่งเสริมสหกรณ์ ต้องกำหนดนโยบายให้ข้าราชการในสังกัดระดับภาคและระดับจังหวัดบริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ มีสถิติข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์ประกอบการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีข้อมูลที่ดิน แรงงาน ทุนและการจัดการรายได้ รายจ่าย พืชและสัตว์ที่

ปลูกที่เลี้ยงเป็นรายตัวสมาชิก รายสหกรณ์ และรายได้ต่อคนตามข้อมูลผลิตภัณฑ์ระดับภาคและจังหวัดแต่ละปีเพื่อเป็นเกณฑ์เทียบเคียงกับการประเมินรายได้รายจ่ายของสมาชิกสหกรณ์

3) สหกรณ์ภาคเกษตร จะต้องมามีข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกเกี่ยวกับที่ดิน แรงงาน ทุน และการจัดการ รายได้ รายจ่าย พืชที่ปลูก สัตว์ที่เลี้ยง และอาชีพเสริมของแต่ละครัวเรือน เกษตรกรสมาชิก แนะนำให้สมาชิกไม่แบ่งแยกที่ดินเกษตรทำนาให้แก่ลูกหลานควรให้ใช้ที่ดินร่วมกันแล้วแบ่งรายได้ตามสัดส่วนที่ยุติธรรม และใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดหรือรายได้ประชาชาติ สาขาจังหวัดเป็นข้อมูลรายได้ต่อคนต่อปีของจังหวัดการสำรวจรายได้รายจ่ายของสมาชิกสหกรณ์ ภาคเกษตรจะได้ข้อมูลนี้แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์มีรายได้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งจังหวัดดังกล่าวเพียงใดหรือไม่ เพื่อวางแผนเพิ่มรายได้ของมวลสมาชิก

อยู่ สมานมิตร (2549: 217-218 อ้างถึงใน โกศล ช่วยไชยสง 2556: 35) นักสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ สาขาบริหารและ ส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ปี 2543 ได้ให้แนวทางการบริหารและ ส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ ดังนี้

1) การสร้างศรัทธา คือ ให้สมาชิกยอมรับ โดยให้เข้าใจว่าเขาเป็นเจ้าของธุรกิจ และเป็นคนทำธุรกิจการบริหารสมาชิกให้มีความร่วมมือ การให้การศึกษาอบรมเพื่อให้เข้าใจถึงอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ มีมาตรฐานในการตรวจสอบ และสร้างความเป็นธรรม คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ดำเนินงานโปร่งใสตรวจสอบได้

2) การสร้างแรงจูงใจ สหกรณ์ต้องดำเนินการมีกำไร มีเงินปันผลเฉลี่ยคืน มีการบริการที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นกันเอง ถือกคิสมาชิกคือพระเจ้า มีบริการขนส่งถึงบ้าน บริการทำ สัญญาร่วมกลุ่มกัน จัดหาสินค้าดีมีคุณภาพตรงกับความต้องการของสมาชิก รับซื้อผลผลิตในราคาที่สูงกว่าท้องตลาด จัดทำโครงการพิเศษ เช่น โครงการข้าวฝากออราคา ข้าวฝากสี ออมทรัพย์ข้าวเปลือก บริการรับซื้อผลผลิตตลาดกลาง โครงการออมทรัพย์กระบอกลีไม่ใผ่

3) สนับสนุนด้านธุรกิจเงินทุน มีบริการที่หลากหลายครบวงจร เริ่มตั้งแต่ส่งเสริมอาชีพ ให้เป็นวัสดุการเกษตรตามแผนการผลิต ให้กู้เป็นเมล็ดพันธุ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยปลอดดอกเบี้ย จัดหาแหล่งเงินทุนที่ปลอดดอกเบี้ย เช่น ปุ๋ยไม่มีดอกเบี้ย ช่วยเหลือสมาชิกในการขอ งบประมาณจากรัฐบาล ลดอัตราดอกเบี้ย เพื่อลดต้นทุนการผลิต

4) ดูแลด้านการผลิต การตลาด เพื่อให้มีรายได้ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้ผลิตมีสินค้าหลากหลาย จัดหาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าว เพิ่มผลผลิตต่อไร่ จัดหาตลาดเพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย

5) ดูแลด้านสวัสดิการ มีบริการตรวจเยี่ยมบ้าน มีทุนการศึกษาบุตรสมาชิก มีสวัสดิการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลให้สมาชิกและคู่สมรส มีสวัสดิการเมื่อสมาชิกประสบภัยธรรมชาติ โครงการสงเคราะห์ศพสมาชิกและคู่สมรสสมาชิก

นรินทร์พร จุลมนต์ (2549 : 138 - 149) ได้สรุปบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาต่าง ๆ ดังนี้

1) การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแบ่งได้ 3 ด้าน คือการพัฒนาด้านการตลาด เช่น การทำให้กลไกตลาดเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบสร้างผลประโยชน์แก่เจ้าของผลิตผลมากขึ้น สร้าง อำนาจต่อรอง ลดค่าใช้จ่ายทางการตลาด การพัฒนาด้านรายได้ เช่น สมาชิกขายผลิตผลในราคายุติธรรม มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดภาระหนี้สินให้แก่สมาชิก การพัฒนาด้านการผลิต เช่น การผลิตพืชผล ตามความต้องการของตลาด ช่วยให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการผลิต มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ สหกรณ์ช่วยรักษาเสถียรภาพและตรึงราคาสินค้า การให้บริการแก่สมาชิกเป็นการรักษาระดับราคาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค ขณะเดียวกันช่วยยกระดับราคาผลผลิตของสมาชิกให้สูงขึ้น เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสมาชิก หากสหกรณ์ดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงจะสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกได้ ช่วยประหยัดงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลส่วนหนึ่ง เจ้าหน้าที่สหกรณ์ สหกรณ์สามารถจัดจ้างได้เองโดยไม่ต้องพึ่งพารัฐบาล เมื่อมีความเข้มแข็งรัฐบาลก็ไม่ต้องจัดสรรงบประมาณมาช่วยเหลือ ดังเช่นสหกรณ์ในประเทศที่พัฒนาแล้ว สหกรณ์ยังสามารถบริจาคเงินส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือสังคมได้อีกด้วย เมื่อสมาชิกมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นส่งผลต่อชุมชนและประเทศชาติ สภาพปัญหาต่าง ๆ เช่น ผลิตผลต่ำ การประกอบอาชีพมีอยู่อย่างจำกัด มีโอกาสเลือกอาชีพได้น้อย สภาพบ้านเรือนและที่อยู่อาศัยคับแคบไม่มีอนามัย โอกาสในเรื่องการอนามัยและการสาธารณสุข ขาดแคลนด้านสินเชื่อ การเกษตร การตลาด เกษตรและอุตสาหกรรม ขาดความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นแก่การครองชีพ ขาดโอกาสด้านการศึกษาและเรียนต่อในระดับสูงขึ้น การกระทำความผิดและเป็นภัยต่อสังคม และความเสมอภาค เป็นธรรมดาบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในชุมชนเมืองและชนบท ซึ่งไม่เท่าเทียมกันและไม่เพียงพอ จะได้รับการบรรเทาให้ปัญหาต่าง ๆ จางหายไปทีละน้อยที่สุด

2) การพัฒนาสังคม การดำเนินงานมีจุดมุ่งหมายในการยกระดับฐานะความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการพัฒนาสภาพความต้องการพื้นฐานของตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีความโอบอ้อมอารี เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดความสงบในสังคมโดยส่วนรวม การให้การศึกษาแก่สมาชิกทำให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ดี รู้จักการจัดการด้านการเงิน ไม่ฟุ่มเฟือย มีความสามัคคี รักษาสภาพแวดล้อม สร้างระเบียบวินัยในการปฏิบัติตน มีความเข้าใจและเอาใจใส่ใน

การทำงานร่วมกัน ช่วยกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม โดยสมาชิกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและควบคุมกิจการ แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ไปสู่สมาชิกอย่างเสมอภาค

3) การพัฒนาการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่เป็นรูปแบบเดียวกันกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ในลักษณะการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชนและเป็นของประชาชน เปรียบเทียบกับการดำเนินธุรกิจโดยสมาชิก เพื่อสมาชิกและเป็นของสมาชิก มีการเลือกตั้งโดยเสรีมีสิทธิในการคัดเลือก โต้เถียง การแสดงความคิดเห็นโดยเสรี การปกครองภายใต้กฎหมาย การตัดสินใจปัญหาโดยอาศัยเสียงข้างมาก แต่ก็ให้ความสำคัญกับเสียงข้างน้อย มีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บท ซึ่งใกล้เคียงกับหลักการสหกรณ์ อำนาจสูงสุดในการบริหารงานสหกรณ์ได้มาจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก สมาชิกจะเลือกสมาชิกด้วยตนเองเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โดยคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมในการบริหารงานสหกรณ์สมาชิกทุกคนมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน หนึ่งคนออกเสียงได้หนึ่งเสียงไม่ว่าถือหุ้นจำนวนมากน้อยเท่าใด ผู้จัดการสหกรณ์เป็นฝ่ายปฏิบัติงานสหกรณ์ ผู้จัดการได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจากคณะกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก ปฏิบัติตามแนวนโยบายและแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก การบริหารงานสหกรณ์เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก ให้บริการแก่สมาชิกและโดยสมาชิก เน้นความเสมอภาคและเป็นธรรม เสริมสร้างความสมดุลในสังคม ให้สมาชิกมีระเบียบวินัยในการปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตย

โกศล ช่วยไชยสง (2556: 40) กล่าวว่าสหกรณ์มีบทบาทสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1) ด้านเศรษฐกิจ สหกรณ์ทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ช่วยเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในการดำเนินชีวิตของครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงทางการเงินผ่านการออมเงิน และเป็นแหล่งเงินทุนของคนในชุมชน ยกย่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์และคนในชุมชน

2) ด้านสังคม สหกรณ์เป็นองค์กรทางสังคม และองค์กรทางการศึกษา เป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชนในวิชาการด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมและการสาธารณสุขประโยชน์แก่สมาชิกและชุมชน

3) ด้านการเมืองการปกครอง สหกรณ์เป็นองค์กรบนวิถีทางประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม กำหนดทิศทางข้อกำหนดต่างๆ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน โดยเสียง

ส่วนใหญ่และคำนึงถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเสียงส่วนน้อย เพื่อหาทางออกหรือแนวทางการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติวิธีและอยู่บนความถูกต้อง

จากแนวคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ สรุปได้ว่า สหกรณ์มีบทบาทสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ สหกรณ์ดำเนินธุรกิจตามความต้องการของสมาชิก ทำให้สมาชิกมีการพัฒนาอาชีพ มีโอกาสประกอบอาชีพ สมาชิกทุกคนมีบทบาทในการดำเนินงานสหกรณ์ โดยสมาชิกเป็นเจ้าของกิจการ เป็นลูกค้าของสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่คอยตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ สหกรณ์จึงเป็นองค์กรที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกและคนในชุมชนให้มีความกินดีอยู่ดี

2. ด้านสังคม สหกรณ์เป็นสถาบันทางสังคม ที่เป็นแหล่งหรือศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกและคนในชุมชนมีความรู้ทั้งในเรื่องการสหกรณ์ ความรู้ในด้านวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นศูนย์กระจายข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สหกรณ์ยังเป็นองค์กรที่ช่วยเหลือในด้านสวัสดิการสังคมและการสาธารณประโยชน์แก่สมาชิก

3. ด้านการเมืองการปกครอง สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยให้สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มีสิทธิในการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ภายในกรอบระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของสหกรณ์อย่างเสมอภาคกัน ซึ่งมีสิทธิ์หนึ่งคนหนึ่งเสียง

4. บทบาทของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

4.1 สถานภาพทั่วไปของสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 ประเภทสหกรณ์ชนิด เลขทะเบียนที่ 400/11761 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2514 ปัจจุบันได้จดทะเบียนเปลี่ยนประเภทสหกรณ์ เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 155 คน มีทุนเรือนหุ้นแรกตั้งจำนวน 7,750 บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรสมาชิกในเรื่องของการประกอบอาชีพ ได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน บังคับการผลิตมีราคาสูง ผลิตผลมีราคาตกต่ำ เมื่อแรกตั้งได้เช่าสำนักงานอยู่ที่ ตำบลกระดังงา ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้ก่อสร้างสำนักงานเป็นของตนเอง ในที่ธรณีสงฆ์ ตำบลกระดังงา และในปี 2539 เมื่อมีการขยายแผนดำเนินงาน สหกรณ์ได้ย้าย

สำนักงานโดยมาก่อนสร้างสำนักงานแห่งใหม่ที่ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที ซึ่งที่ตั้งสำนักงานในปัจจุบันคือ เลขที่ 52 หมู่ 8 ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 922 ราย ตั้งกัฒกกลุ่มต่าง ๆ รวม 26 กลุ่ม ใน 13 ตำบล (สหกรณ์การเกษตรบางคนที. www.coopthai.com/bangkhontee: 2560)

สหกรณ์มีการดำเนินงานดังนี้

1) ธุรกิจสินเชื่อ โดยมีการจัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่คล่คลายความเดือดร้อน และมีความจำเป็นในการครองชีพ โดยยึดหลักการที่จะพยายามสนองเจตนาของสมาชิก ไม่ต้องไปพึ่งพาแหล่งเงินกู้จากที่อื่น ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง

2) ธุรกิจรับฝากเงิน สหกรณ์ได้บริการรับฝากเงินจากสมาชิก เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของสหกรณ์ โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด การออม และเป็น การระดมทุนของสหกรณ์ สหกรณ์ให้บริการรับฝากเงิน 2 ประเภท คือ เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ

3) ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย โดยเป็นการจัดหาปัจจัยการผลิตได้แก่ปุ๋ย พันธุ์พืช ยาปราบศัตรูพืช เครื่องมือการเกษตร เพื่อเพิ่มผลิตผลของสมาชิก รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมาบริการแก่สมาชิก

4) ธุรกิจรวบรวมผลผลิต เป็นการรวบรวมผลิตผลน้ำตาลมะพร้าวจากสมาชิกมาจำหน่าย

5) ธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า เป็นการแปรรูปผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ตราดอกเหิน ซึ่งผลิตโดยโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปั้นเม็ดของสหกรณ์เอง

4.2 คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ ตามข้อบังคับของสหกรณ์ข้อที่ 67 กำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการดำเนินการอีก 12 คน ซึ่งปัจจุบันเป็นคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 44 และตามข้อบังคับที่ 97 กำหนดให้เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จำนวน 1 คน ซึ่งมาจากสมาชิกเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ สำหรับฝ่ายจัดการมี 4 คน ประกอบด้วย ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่สินเชื่อ และเจ้าหน้าที่การตลาด

4.3 ทุนการดำเนินงานของสหกรณ์ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 31 ธันวาคม 2559 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 74,579,399.26 บาท ประกอบด้วย ทุนของสหกรณ์ เงินรับฝาก และหนี้สินอื่น ๆ ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ทุนการดำเนินงานของสหกรณ์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559

สินทรัพย์		หนี้สินและทุน	
เงินสดและเงินฝาก ธนาคาร	6,746,578.28	เงินรับฝาก	28,478,070.41
เงินฝากสหกรณ์อื่น	-	หนี้สินอื่น ๆ	8,787,331.44
เงินให้กู้ยืม-สุทธิ	40,101,130.15	ทุนเรือนหุ้น	20,448,350.00
ลูกหนี้อื่น ๆ-สุทธิ	2,911,229.73	ทุนสำรอง	12,320,115.40
เงินลงทุนระยะยาว	246,800.00	ทุนสะสมตามข้อบังคับ	2,556,718.39
สินทรัพย์อื่น ๆ	24,573,661.10	กำไรจากเงินลงทุน	97,500.00
		กำไรสุทธิ	1,893,313.62
รวมสินทรัพย์	74,579,399.26	รวมหนี้สินและทุน	74,579,399.26

ที่มา: สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด (2559: 20)

4.4 วงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันประจำปี ตามข้อบังคับสหกรณ์ข้อ 15 กำหนดไว้ว่า ที่ประชุมใหญ่อาจกำหนดวงเงินกู้ยืมหรือการค้ำประกันสำหรับปีหนึ่ง ๆ ไว้ตามที่จำเป็นและสมควรแก่การดำเนินงาน วงเงินที่กำหนดนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2558 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2559 ได้กำหนดวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันประจำปีสำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2559 ไว้ 30,000,000 บาท และนายทะเบียนสหกรณ์ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ซึ่งในปี 2559 ที่ผ่านมา สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาจำนวน 7,000,000 บาท เพื่อลงทุนในธุรกิจของสหกรณ์ ประกอบกันในปีที่ผ่านมาสมาชิกมาขอสินเชื่อกันสหกรณ์เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึง 20,000,000 บาท ดังนั้นอย่างไรก็ตาม สหกรณ์ก็ต้องกำหนดวงเงินกู้ยืมหรือค้ำประกันประจำปีไว้ทุกปี เพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็น เช่นการขยายธุรกิจ หรือการลงทุนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่นในปีนี้

4.5 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล สหกรณ์ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรในสหกรณ์ โดยการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรเข้าอบรมโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นได้แก่

1) จัดอบรมการส่งเสริมอาชีพให้สมาชิกในด้านต่าง ๆ เพื่อผลิตผลทางการเกษตรที่ได้คุณภาพ ปลอดภัย ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต คุณภาพชีวิต

2) สหกรณ์มีการส่งเสริมให้ฝ่ายจัดการได้เข้ารับการอบรมด้านต่าง ๆ ตามตำแหน่งหน้าที่ตามความเหมาะสม เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น สถาบันพัฒนากรรมการและฝ่ายจัดการสหกรณ์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ 15 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินงานอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนากิจการสหกรณ์

3) สหกรณ์มีการจัดอบรมคณะกรรมการสหกรณ์เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานสหกรณ์ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

4.6 งานประชาสัมพันธ์และโครงการในอนาคต สหกรณ์มีการประชาสัมพันธ์งานของสหกรณ์เป็นประจำทุกเดือน โดยผ่านประธานกลุ่มเพื่อชี้แจงการทำงานของสหกรณ์

ในส่วนของโครงการที่สหกรณ์จะดำเนินการในอนาคต นอกเหนือจากธุรกิจที่ทำอยู่ปกติตามที่สมาชิกทราบ ดังนี้

1) สหกรณ์มีแผนที่จะทำตลาดนัดเกษตรกรหรือตลาดสินค้าเกษตรขึ้นบริเวณที่ดินริมถนนติดกับสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ได้ขอมติในที่ประชุมใหญ่วิสามัญซื้อไว้แล้วนั้น คณะกรรมการมีความเห็นว่าเป็นการทดลองทำตลาดดูเพื่อที่จะให้สมาชิกได้นำสินค้าเกษตรของตนเองมาจำหน่ายกับผู้ซื้อโดยตรง

2) สหกรณ์สนับสนุนให้สมาชิกใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูง และมีการจัดทำธนาคารไส้เดือนขึ้น

4.7 รายงานผู้ตรวจสอบกิจการประจำปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2559 ดังนี้

1) ไม่พบข้อบกพร่อง ด้านการเงิน การบันทึกบัญชี มีการดำเนินการอย่างมีหลักฐาน พิสูจน์ได้

2) ไม่พบข้อบกพร่องในด้านธุรกิจสินเชื่อ เงินรับฝาก จัดหาสินค้ามาจำหน่ายและธุรกิจแปรรูป มีการดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์

3) การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปตามแผนงานตามมติที่ประชุมใหญ่ การใช้จ่ายงบประมาณโดยเฉลี่ยเป็นไปตามแผนที่เสนอในที่ประชุมใหญ่

4) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ ของสหกรณ์ไม่พบว่าผิดกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์

สรุปได้ว่า คณะกรรมการดำเนินการได้กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการต่าง ๆ โดยมอบหมายให้ฝ่ายจัดการ นำไปปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานตามที่เสนอในที่ประชุมใหญ่ ในกรอบกฎระเบียบ ข้อบังคับ มติ และคำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัจฉรา จันทร์ดี (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทของสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ ผลการวิจัยสรุปว่า 1) สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 7,000 บาท ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 10 - 15 ปี 2) การมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ทั้งใน ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจเงินฝากออมทรัพย์ ธุรกิจจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร และสมาชิกทั้งหมดเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมกับสหกรณ์เป็นบางครั้ง 3) ระดับของบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก โดยมีกิจกรรมโครงการช่วยเหลือด้านหนี้สินมีบทบาทมากที่สุด สำหรับระดับของบทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินการแบบประชาธิปไตยมีบทบาทมากที่สุด 4) ปัญหาและอุปสรรคของสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น คือ สหกรณ์มีสวัสดิการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตน้อย สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคือ เพิ่มวงเงินกู้ให้สูงขึ้นและลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลง จัดสวัสดิการให้สมาชิกมากยิ่งขึ้น และควรมีเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิก

โกศล ช่วยไธสง (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองยะลา จำกัด ผลการวิจัยสรุปว่า 1) สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 36-40 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ทำสวนยางพารา รายได้ต่อเดือน 12,001-14,000 บาทและระยะเวลา การเป็นสมาชิก 6-10 ปี 2) สหกรณ์มีบทบาทการพัฒนาเศรษฐกิจด้านรายได้ รายจ่าย การออม และการลงทุนการพัฒนาสังคมด้าน การศึกษา การจัดสวัสดิการ การให้ความร่วมมือ และการพัฒนา เมืองการปกครองด้านความเสมอภาคสิทธิและเสรีภาพ การมีส่วนร่วมและการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพทั่วไปของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และการพัฒนาการเมืองการปกครองของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน 3) พบปัญหาสมาชิกผิมนัดชำระหนี้และการดำเนินธุรกิจสหกรณ์น้อยเกินไป ข้อเสนอแนะคือสหกรณ์ควรให้ความช่วยเหลือสมาชิกอย่างจริงจัง ควรขยายการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์และส่งเสริมให้สมาชิกอยู่ดีกินดี

ประคอง งามสิริศักดิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง บทบาทสหกรณ์ภาคเกษตรของจังหวัดอุตรดิตถ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก ผลการวิจัย

สรุปว่า สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 – 6) ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก มีรายได้ระหว่าง 2,000 – 4,000 บาทต่อเดือน และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ระหว่าง 6 – 10 ปี บทบาทสหกรณ์ภาคเกษตรของจังหวัดอุตรดิตถ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ มีบทบาทอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาด้านสังคม มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสหกรณ์ภาคเกษตรในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ผลผลิตของเกษตรกรมีราคา ตกต่ำ สินค้าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมีราคาแพงต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และการประกอบอาชีพขาดทุนไม่มีเงินส่งชำระหนี้สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินและดอกเบี้ยค้างนานจำนวนมาก ควรมีแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค คือ ให้ความช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพการเกษตร จัดประชุมชี้แจงให้การศึกษาอบรมสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจระบบสหกรณ์ ความสำนึกเป็นเจ้าของและการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ด้านต่าง ๆ และจัดหาสินค้าที่มีคุณภาพและกำหนดราคาสินค้าให้ต่ำกว่าหรือเท่ากับท้องตลาด เพื่อลดต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพของสมาชิก โดยมีข้อเสนอแนะทางพัฒนาสหกรณ์ภาคเกษตรในจังหวัดอุตรดิตถ์ คือ ส่งเสริมอาชีพของสมาชิกให้มีความมั่นคง เพิ่มผลผลิตมากขึ้น ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและสนับสนุนอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ส่งเสริมและพัฒนาให้สหกรณ์เป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับ ระบบสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ สิทธิและหน้าที่แก่สมาชิกคณะกรรมการ ดำเนินการ พนักงานเจ้าหน้าที่สหกรณ์และประชาชนทั่วไป และส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขจรศักดิ์ เดชะผล (2550: บทคัดย่อ) เสนอผลงานวิจัยเรื่องบทบาทสหกรณ์การเกษตรพิชัย จำกัด ตามทฤษฎีของสมาชิกสหกรณ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า 1) บทบาทสหกรณ์การเกษตรพิชัย จำกัด ตามทฤษฎีของสมาชิกสหกรณ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า (1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีระดับการเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ สหกรณ์ให้บริการตลาดกลางด้วยเครื่องชั่งที่ได้มาตรฐาน การตรวจสอบคุณภาพที่เที่ยงตรง ส่วนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีระดับการเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมในการประกอบอาชีพในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (2) ด้านสังคม พบว่ารายการที่สมาชิกสหกรณ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีระดับการเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ สหกรณ์ได้ร่วมมือกันกับสหกรณ์อื่น ๆ หน่วยงานและองค์กรในชุมชน เพื่อ การให้บริการที่ดีแก่สมาชิก (3) ด้านการเมือง พบว่ารายการที่สมาชิกสหกรณ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีระดับการ เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ สมาชิกได้รับประโยชน์

เมื่อสหกรณ์จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีอย่างเสมอภาคกัน และมีความยุติธรรม (4) แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ารายการที่สมาชิกสหกรณ์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีระดับการเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ ธุรกิจสหกรณ์ส่งเสริมความอยู่ดี กินดี ของสมาชิก และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสหกรณ์เป็นองค์กรในการพัฒนาชนบทโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิก และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 2) แนวทางการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรพืชไร่ จำกัด ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ คือ ให้การศึกษาอบรมสมาชิก เพื่อสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของสหกรณ์อย่างจริงจัง

สุจินต์ กลิ่นจันทร์ (2549: บทคัดย่อ) เสนอผลงานวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในเขตเมือง : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรเมืองมินบุรี จำกัด พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรมินบุรี จำกัด มีแนวโน้มว่าจะทำการเกษตรลดน้อยลง และสมาชิกส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อสหกรณ์ในระดับมาก ในเรื่องปัญหาของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์มีปัญหาเกี่ยวกับบุคคล การบริหารจัดการ การแข่งขันและปัญหาอันเนื่องมาจากนโยบายรัฐ การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ซึ่งแบ่งออกเป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน พบว่า สหกรณ์มีปัจจัยทั้งที่เป็นโอกาส อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง และเมื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้กลยุทธ์ทั้งหมด 16 กลยุทธ์ ซึ่งพัฒนาไปเป็นแผนปฏิบัติงาน จำนวน 6 แผน คือการพัฒนาบุคคล การพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาระบบการให้บริการสมาชิก การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก และขยายธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางสู่การพัฒนาสหกรณ์การเกษตรเมืองมินบุรี จำกัด ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีและการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ณ ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2559 จำนวน 907 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของสหกรณ์ คำนวณจากประชากรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ณ วันสิ้นปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2559 จำนวน 907 คน เป็นการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากร และกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.05 โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จะได้ขนาดตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

- เมื่อ e คือ ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง
N คือ ขนาดของประชากร
n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{907}{1 + 907(0.05)^2} \\ &= 278 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 278 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) จากงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close – ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Question) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจหรือกิจกรรมกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ เลือกรับ ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ต (Likert) มีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่าง อิสระ

2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษารายละเอียด แนวคิด เกี่ยวกับเรื่อง que ที่ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว เพื่อนำมาปรับปรุงใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.3 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ ของเนื้อหา

2.2.4 การทดสอบความเชื่อมั่นหรือความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) การหาค่า ความ เชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้วิธีของครอนบัก (Cronbach) ซึ่งหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสมาชิกสหกรณ์เมืองนครปฐม จำกัด ซึ่ง ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม แล้วนำมา วิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of alpha) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) เท่ากับ 0.85 หากค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อมั่น (α) เข้าใกล้ค่า 1.00 ถือว่าเครื่องมือวัดนั้นใช้ได้

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

2.2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างจริง เพื่อทำการศึกษาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการเก็บข้อมูล ภาคสนามจากแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จาก สมาชิกผู้ มาใช้บริการที่สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด โดยไม่ให้มีการซ้ำให้ครบตาม จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์แปลผลและเขียนรายงานการศึกษา ส่วนข้อมูล ทุติภูมิ ได้จากการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ เอกสารรายงานประจำปี เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามในแต่ละฉบับ แล้วบันทึกข้อมูลนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าสถิติ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง บทบาทสหกรณ์ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอแบบความเรียงจากมากไปหาน้อย

4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิก กับบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางไขว้ (Crosstabulation) และการทดสอบค่าไค – สแควร์ (Chi – Square Test) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งได้แบ่งการศึกษา ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์
2. บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสหกรณ์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

1. สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์

การศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม โดยนำเสนอในรูปแบบตารางร้อยละ ปรากฏดังตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

n = 278

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	152	55
หญิง	126	45
รวม	278	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย (ร้อยละ 55) และเพศหญิง (ร้อยละ 45)

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 31 ปี	25	9
31 – 35 ปี	14	5
36 – 40 ปี	40	14
41 – 45 ปี	37	13
46 – 50 ปี	52	19
51 – 55 ปี	49	18
56 – 60 ปี	22	8
61 ปีขึ้นไป	39	14
รวม	278	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ระหว่าง 46 – 50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 19) รองลงมาคือ อายุ 51 – 55 ปี (ร้อยละ 18) และอายุ 31-35 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 5)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา*	95	34
มัธยมศึกษาตอนต้น	43	16
มัธยมศึกษาตอนปลาย	60	22
อนุปริญญา/ปวส.หรือปวท.	31	11
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	49	17
รวม	278	100

*หมายถึง การรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) และระดับการศึกษาตอนปลาย (ป. 4-6)

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 34) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 22) และอนุปริญญา/ปวส.หรือปวท. น้อยที่สุด (ร้อยละ 11)

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำสวนไม้	168	61
เกษตรผสมผสาน	87	31
ปลูกผักและเลี้ยงสัตว์*	23	8
รวม	278	100

*หมายถึง การรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปลูกผักกับเลี้ยงสัตว์

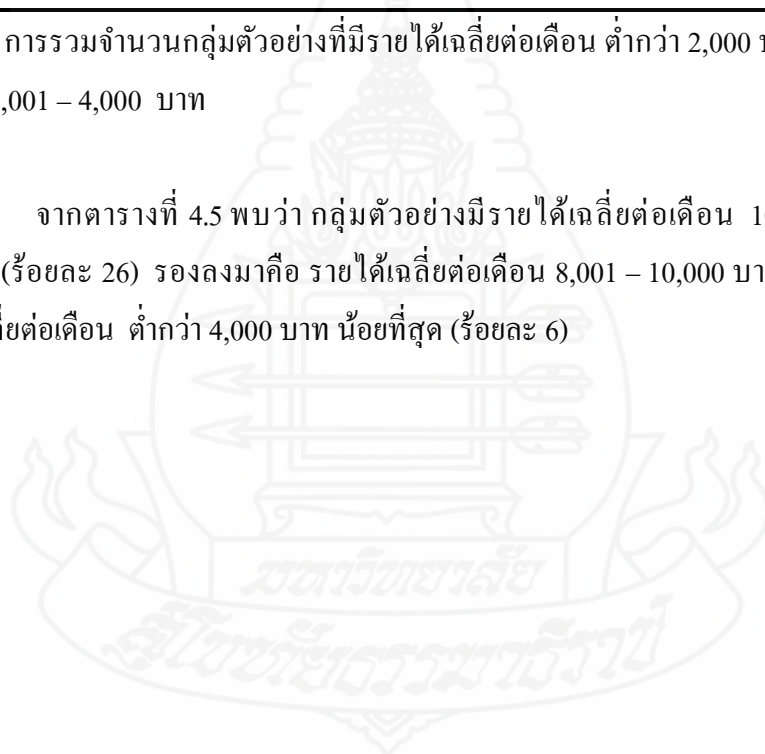
จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทำอาชีพทำสวนผลไม้ มากที่สุด (ร้อยละ 61) รองลงมาคือ ทำเกษตรผสมผสาน (ร้อยละ 31) และเลี้ยงสัตว์และเลี้ยงสัตว์น้อยที่สุด (ร้อยละ 8)

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000 บาท*	17	6
4,001 – 6,000 บาท	32	12
6,001 – 8,000 บาท	24	9
8,001 – 10,000 บาท	53	19
10,001 – 12,000 บาท	73	26
12,001 – 14,000 บาท	46	16
14,001 บาทขึ้นไป	33	12
รวม	278	100

*หมายถึง การรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 2,000 บาท กับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,001 – 4,000 บาท

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 12,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 26) รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 19) และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 4,000 บาท น้อยที่สุด (ร้อยละ 6)

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 5 ปี	80	29
6 – 10 ปี	96	34
11 – 15 ปี	40	14
16 – 20 ปี	21	8
21 ปีขึ้นไป*	41	15
รวม	278	100

*หมายถึง การรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 21-25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี และ 36 ปีขึ้นไป

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 6 – 10 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 34) รองลงมาคือ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 29) และระยะเวลาการเป็นสมาชิกระหว่าง 16-20 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 8)

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการทำธุรกิจหรือกิจกรรม

ธุรกิจหรือกิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ฝากเงินกับสหกรณ์	181	65
กู้เงินกับสหกรณ์	172	62
ซื้อสินค้าจากสหกรณ์	254	91
ขายผลผลิตให้กับสหกรณ์	22	8
เข้าร่วมประชุมใหญ่	218	78
เข้าร่วมประชุมกลุ่ม	135	49

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจหรือกิจกรรมด้านการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ มากที่สุด (ร้อยละ 91) รองลงมาด้านการเข้าร่วมประชุมใหญ่ (ร้อยละ 78) และด้านการขายผลผลิตให้กับสหกรณ์ น้อยที่สุด (ร้อยละ 8)

2. บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบางคนที่ จำกัด

ผู้ศึกษา ได้ศึกษาถึงระดับความสำคัญของบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังตารางที่ 4.8 ถึงตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
บางคนที่ จำกัด

(n = 278)			
การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสำคัญ
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ			
1. สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้แก่สมาชิกอย่างเพียงพอ/ตรงตามความต้องการของสมาชิก	4.51	0.549	มากที่สุด
2. สหกรณ์เป็นแหล่งเงินให้กู้แก่สมาชิกด้วยความสะดวกรวดเร็ว	4.49	0.562	มาก
3. สหกรณ์ให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม	4.34	0.572	มาก
รวม	4.45	0.561	มาก
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน			
1. สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเงิน โดยการถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอ	4.22	0.583	มาก
2. สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการฝากเงินอย่างสม่ำเสมอ	4.10	0.607	มาก
3. ผลตอบแทนของเงินออม/เงินฝากของสหกรณ์เป็นแรงจูงใจสำคัญในการออมเงินของสมาชิก	4.44	0.742	มาก
4. สหกรณ์ทำให้สมาชิกเห็นความสำคัญในการออม/ฝากเงิน	4.09	0.591	มาก
รวม	4.21	0.631	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ
	$\bar{X}$	มาตรฐาน (S.D.)	ความสำคัญ
(n = 278)			
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ			
1. สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายได้จากการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น	3.91	0.640	มาก
2. สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกเพิ่มผลผลิตได้สูงขึ้น	3.96	0.684	มาก
3. สหกรณ์มีการแนะนำ ส่งเสริมให้ผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ	4.43	0.648	มาก
รวม	4.10	0.657	มาก
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ			
1. สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายจ่ายในการประกอบอาชีพและรายจ่ายในการดำเนินชีวิตลดลงเพิ่มขึ้น	3.96	0.612	มาก
รวม	3.96	0.612	มาก
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย			
1. สหกรณ์มีการจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของสมาชิก	4.27	0.579	มาก
2. สหกรณ์มีการจัดหาสินค้าอุปโภค บริโภคที่ตรงตามความต้องการของสมาชิก	4.41	0.598	มาก
3. สหกรณ์มีการจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค ในราคาที่เหมาะสม ยุติธรรม	4.31	0.562	มาก
รวม	4.33	0.580	มาก
การลดต้นทุนการผลิต			
1. สหกรณ์ทำให้สมาชิกสามารถลดต้นทุนในการผลิตทางการเกษตรได้(ค่าปุ๋ย ค่ายาเคมีทางการเกษตร ค่าดอกเบี๋ย จากภายนอก)	4.05	0.625	มาก
2. สหกรณ์ทำให้สมาชิกสามารถจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้สะดวก ลดต้นทุนการขนส่ง/เดินทาง	4.16	0.492	มาก
รวม	4.11	0.559	มาก
เฉลี่ยรวม	4.19	0.600	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาในแต่ละ บทบาทพบว่า ด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ มีระดับความสำคัญสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมาด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย ($\bar{X} = 4.33$) ด้านการส่งเสริมการ ออม/ฝากเงิน ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการลดต้นทุนการผลิต ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบ อาชีพ ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)			
การพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสำคัญ
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์			
1. สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิก ด้านทุนการศึกษานูตร สมาชิก	4.35	0.561	มาก
2. สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ฯลฯ	4.09	0.651	มาก
3. สหกรณ์มีส่วนร่วมให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หน่วยงาน และองค์กรอื่น ๆ	4.24	0.565	มาก
4. สหกรณ์มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อสวัสดิการสาธารณประโยชน์ อื่น ๆ ให้สมาชิกได้รับประโยชน์	4.21	0.523	มาก
รวม	4.22	0.575	มาก
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน			
1. สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาความยากจน	3.99	0.627	มาก
2. สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเอง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน	4.28	0.722	มาก
รวม	4.14	0.675	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

(n = 278)			
การพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสำคัญ
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร			
1. สหกรณ์จัดให้มีการประชุมให้การศึกษา ฝึกอบรม พัฒนาความรู้ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่สมาชิกอย่าง สม่ำเสมอ	4.26	0.600	มาก
2. สหกรณ์ได้แจ้งบอกกล่าวให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของ สหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ	4.29	0.592	มาก
3. สมาชิกสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ได้ อย่างสะดวก ถูกต้อง และรวดเร็ว	4.24	0.518	มาก
รวม	4.26	0.570	มาก
เฉลี่ยรวม	4.21	0.607	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบางคนที่ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาในแต่ละบทบาท พบว่า ด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร มีระดับความสำคัญสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณสุขประโยชน์ ($\bar{X} = 4.22$) และด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
บางคนที่ย้ำกััด

(n = 278)			
การพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสำคัญ
ความเสมอภาค			
1. สหกรณ์ให้บริการแก่สมาชิก ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน และมีความยุติธรรม	4.52	0.628	มากที่สุด
2. ในการประชุมของสหกรณ์มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกออกเสียง แสดงความคิดเห็น และมีการลงมติ (หนึ่งคนหนึ่งเสียง)	4.51	0.581	มากที่สุด
3. สหกรณ์ได้เปิดโอกาสแก่สมาชิกในการแข่งขันเพื่อเป็นกรรมการดำเนินการ และดำรงตำแหน่งอื่น ๆ	4.43	0.577	มาก
รวม	4.49	0.595	มาก
สิทธิและเสรีภาพ			
1. สหกรณ์ได้แจ้งให้สมาชิกทุกคนทราบ เพื่อเข้าร่วมการประชุมใหญ่ หรือเข้าร่วมการประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อสหกรณ์ได้มีการจัดการประชุม	4.33	0.574	มาก
2. สมาชิกมีสิทธิและเสรีภาพในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้แทนสมาชิกระดับกลุ่มสมาชิก	4.35	0.560	มาก
3. สมาชิกมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อลงมติอนุมัติหรือเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ	4.40	0.534	มาก
รวม	4.36	0.556	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

การพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความสำคัญ
การมีส่วนร่วม			
1. สมาชิกมีส่วนร่วมทางในการใช้บริการต่าง ๆ ที่สหกรณ์ จัดให้มีการบริการแก่สมาชิก	4.46	0.633	มาก
2. สมาชิกมีส่วนร่วมที่ในการพิจารณาเพื่อกำหนดแผนงาน โครงการและงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการ ได้รับผลประโยชน์จากสหกรณ์	4.25	0.669	มาก
รวม	4.36	0.651	มาก
การส่งเสริมประชาธิปไตย			
1. สหกรณ์เป็นแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังประชาธิปไตย แก่ สมาชิก	3.99	0.607	มาก
2. สหกรณ์ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินธุรกิจให้ตรง ตามความต้องการของสมาชิกและการได้รับ ผลประโยชน์จากสหกรณ์	4.09	0.646	มาก
รวม	4.04	0.627	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	0.607	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาในแต่ละบทบาทพบว่า ด้านความเสมอภาค มีระดับความสำคัญสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาด้านสิทธิ และเสรีภาพ และด้านการมีส่วนร่วม มีระดับความสำคัญเท่ากัน ($\bar{X} = 4.36$) และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด ว่ามีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยการทดสอบค่าใช้สถิติทดสอบ Chi-Square Test Statistics กำหนดค่านัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นำเสนอในรูปแบบของตารางไขว้ (Crosstabulation) ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ	7.513	.185
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	7.751	.458
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	20.950	.004*
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	6.521	.089
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย	19.955	.003*
การลดต้นทุนการผลิต	7.853	.249

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า เพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์เพศชายและเพศหญิง เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้

เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิตไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านสังคม	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์	21.631	.006*
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน	25.174	.000*
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	11.864	.105

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า เพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ และการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าสมาชิกสหกรณ์เพศชายและเพศหญิง เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

พัฒนาด้านการเมือง	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
ความเสมอภาค	25.080	.000*
สิทธิและเสรีภาพ	21.095	.000*
การมีส่วนร่วม	19.733	.001*
การส่งเสริมประชาธิปไตย	12.655	.027*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ของเพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า เพศกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ด้านความเสมอภาค ด้านสิทธิและเสรีภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์เพศชายและเพศหญิง เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ	12.954	.012*
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	20.808	.002*
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	51.980	.000*
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	45.749	.000*
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย	4.910	.315
การลดต้นทุนการผลิต	57.789	.000*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า อายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้/สินเชื่อ ด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และด้านการลดต้นทุนการผลิต มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่ายไม่มีความสัมพันธ์กับอายุอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านสังคม	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์	38.794	.001*
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน	39.537	.001*
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	48.952	.000*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า อายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชนชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับอายุ

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านการเมือง	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
ความเสมอภาค	29.317	.004*
สิทธิและเสรีภาพ	47.638	.000*
การมีส่วนร่วม	32.591	.000*
การส่งเสริมประชาธิปไตย	30.944	.001*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ของอายุกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า อายุกับบทบาทสหกรณ์ในการ

พัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ด้านความเสมอภาค ด้านสิทธิและเสรีภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	Pearson Chi-Square	Sig.
	Correlation	
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ	29.904	.001*
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	33.982	.005*
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	36.851	.001*
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	16.317	.012*
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย	31.810	.001*
การลดต้นทุนการผลิต	27.482	.007*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ ด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย และด้านการลดต้นทุน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านสังคม	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์	4.667	.319
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน	17.375	.066
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	59.672	.000*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูล มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าสหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้น ไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ และด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

พัฒนาด้านการเมือง	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
ความเสมอภาค	48.581	.000*
สิทธิและเสรีภาพ	13.871	.085
การมีส่วนร่วม	20.850	.022*
การส่งเสริมประชาธิปไตย	9.365	.054

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ระดับการศึกษากับบทบาท

สหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ด้านความเสมอภาค และด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านสิทธิและเสรีภาพ และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ของอาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ	18.516	.002*
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	37.390	.000*
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	26.961	.000*
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	5.829	.120
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย	6.619	.358
การลดต้นทุนการผลิต	19.528	.003*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ของอาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า อาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้กู้/สินเชื่อ ด้านการออมเงิน/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และด้านการลดต้นทุนการผลิต มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ของอาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านสังคม	Pearson Chi-Square	Sig.
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์	31.946	.000*
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน	27.017	.000*
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	16.968	.018*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ของอาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า อาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชนชุมชน และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้น ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ของอาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านการเมือง	Pearson Chi-Square	Sig.
ความเสมอภาค	13.489	.036*
สิทธิและเสรีภาพ	30.776	.000*
การมีส่วนร่วม	9.665	.085
การส่งเสริมประชาธิปไตย	19.249	.002*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ของอาชีพกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า อาชีพของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านความเสมอภาค ด้านสิทธิและเสรีภาพ และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ของรายได้เป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ	67.136	.000*
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	21.562	.012*
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	29.524	.001*
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	43.672	.000*
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย	61.187	.000*
การลดต้นทุนการผลิต	18.872	.044*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ของรายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า รายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ ด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย และด้านการลดต้นทุนการผลิต มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า รายได้ของสมาชิกที่ต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ของรายได้การเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้าน
สังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านสังคม	Pearson Chi-Square	Sig.
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์	84.785	.000*
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน	21.850	.001*
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	45.606	.001*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ของรายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า รายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ ด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า รายได้ที่แตกต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้น ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ของรายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านการเมือง	Pearson Chi-Square	Sig.
ความเสมอภาค	46.751	.000*
สิทธิและเสรีภาพ	17.055	.010*
การมีส่วนร่วม	49.319	.000*
การส่งเสริมประชาธิปไตย	31.932	.007*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ของรายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า รายได้กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองในด้านความเสมอภาค ด้านสิทธิและเสรีภาพ การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้ต่างกัน เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	Pearson Chi-Square Correlation	Sig.
การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ	6.466	.078
การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	50.239	.000*
การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	57.012	.000*
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	22.161	.001*
การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย	19.677	.089
การลดต้นทุนการผลิต	36.735	.000*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิก เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในด้านดังกล่าวข้างต้นไม่เหมือนกัน ส่วนด้านการเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ และด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่ายไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้าน
สังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านสังคม	Pearson Chi-Square	Sig.
การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณสุขประโยชน์	53.332	.000*
การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน	19.803	.031*
การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	32.636	.003*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณสุขประโยชน์ ด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิก เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมของสมาชิกสหกรณ์ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้าน
การเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

การพัฒนาด้านการเมือง	Pearson Chi-Square	Sig.
ความเสมอภาค	58.353	.000*
สิทธิและเสรีภาพ	12.409	.019*
การมีส่วนร่วม	51.082	.000*
การส่งเสริมประชาธิปไตย	26.915	.003*

* หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมประชาธิปไตย ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกเห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.29 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

สภาพทั่วไปของสมาชิก	การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ					
	การเป็นแหล่งเงินทุน	การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน	การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ	การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ	การจัดการบัญชีทางการเงิน	การลดต้นทุนการผลิต
1. เพศ	-	-	✓	-	✓	-
2. อายุ	✓	✓	✓	✓	-	✓
3. ระดับการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. อาชีพ	✓	✓	✓	-	-	✓
5. รายได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	-	✓	✓	✓	-	✓
✓	หมายถึงมีความสัมพันธ์กัน					

จากตารางที่ 4.29 สรุปความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการจัดการบัญชีทางการเงินและสินค้านำจำหน่าย อายุ มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต อาชีพ มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต ระดับการศึกษาและรายได้

มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย และการลดต้นทุนการผลิต และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ทั้งเพศชายและเพศหญิง เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และด้านการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย ไม่เหมือนกัน สมาชิกแต่ละช่วงอายุ เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ ด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และด้านการลดต้นทุนการผลิต ไม่เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์แต่ละระดับการศึกษา และแต่ละระดับรายได้ เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ ด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และด้านการลดต้นทุนการผลิต ไม่เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน ด้านการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ด้านการลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และด้านการลดต้นทุนการผลิต ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.30 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

สภาพทั่วไปของสมาชิก	การพัฒนาด้านสังคม		
	การจัดสรรเงิน สวัสดิการสังคม สาธารณประโยชน์	การให้ความ ร่วมมือกับ สมาชิก/ชุมชน	การเผยแพร่ให้ ความรู้ ข้อมูลและ ข่าวสาร
1. เพศ	✓	✓	-
2. อายุ	✓	✓	✓
3. ระดับการศึกษา	-	-	✓
4. อาชีพ	✓	✓	✓
5. รายได้	✓	✓	✓
6. ระยะเวลาการเป็น สมาชิก	✓	✓	✓
✓	หมายถึงมีความสัมพันธ์กัน		

จากตารางที่ 4.30 สรุปความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ และการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน อายุ มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ทั้งเพศชายและเพศหญิง เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ และด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน ไม่เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์แต่ละระดับการศึกษา เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร ไม่เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงอายุ สมาชิกสหกรณ์แต่ละอาชีพ สมาชิกสหกรณ์แต่ละระดับรายได้ และสมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิก เห็นว่า สหกรณ์มี

บทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคม สาธารณประโยชน์ ด้านการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และด้านการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 4.31 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการ พัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

สภาพทั่วไปของสมาชิก	การพัฒนาด้านการเมือง			
	ความเสมอภาค	สิทธิและเสรีภาพ	การมีส่วนร่วม	การส่งเสริมประชาธิปไตย
1. เพศ	✓	✓	✓	✓
2. อายุ	✓	✓	✓	✓
3. ระดับการศึกษา	✓	-	✓	-
4. อาชีพ	✓	✓	-	✓
5. รายได้	✓	✓	✓	✓
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	✓	✓	✓	✓
✓	หมายถึงมีความสัมพันธ์กัน			

จากตารางที่ 4.31 สรุปความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกกับบทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า เพศ อายุ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมประชาธิปไตย ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความเสมอภาค และการมีส่วนร่วม อาชีพ มีความสัมพันธ์กับ ความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ และการส่งเสริมประชาธิปไตย แสดงว่า สมาชิกสหกรณ์ทั้งเพศชายและเพศหญิง สมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงอายุ สมาชิกสหกรณ์ แต่ละระดับรายได้ และสมาชิกสหกรณ์แต่ละช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิก เห็นว่า สหกรณ์มี บทบาทในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านความเสมอภาค ด้านสิทธิและ เสรีภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ไม่เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์แต่ ละระดับการศึกษา เห็นว่า สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านความเสมอภาค และด้านการมีส่วนร่วม ไม่เหมือนกัน สมาชิกสหกรณ์แต่ละอาชีพ เห็นว่า

สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ ในด้านความเสมอภาค ด้านสิทธิ และเสรีภาพ และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ไม่เหมือนกัน

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

ตารางที่ 4.32 ปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

ปัญหาอุปสรรค	จำนวนคน
1. สมาชิกมีการผัดขันธ์ชำระหนี้	3
2. ธุรกิจรวบรวมผลผลิตของสหกรณ์ไม่สามารถผลักดันให้เติบโตได้	1
3. ไม่มีการส่งเสริมด้านอาชีพของสมาชิกอย่างจริงจัง	2
รวม	6

จากตารางที่ 4.32 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน เสนอปัญหาอุปสรรคว่า สมาชิกมีการผัดขันธ์ชำระหนี้ จำนวน 3 คน ธุรกิจรวบรวมผลผลิตของสหกรณ์ไม่สามารถผลักดันให้เติบโตได้ จำนวน 1 คน และไม่มีการส่งเสริมด้านอาชีพของสมาชิกอย่างจริงจัง จำนวน 2 คน

ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

(n = 278)

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคน
1. ควรมีการติดตามหนี้อย่างจริงจัง และมีมาตรการจัดการให้เด็ดขาดกับสมาชิกที่ค้างชำระหนี้เป็นเวลานาน	1
2. สหกรณ์ควรผลักดันส่งเสริมให้สมาชิกที่มีอายุน้อย ๆ มาเป็นกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการในปัจจุบันหรือในอดีตที่ผ่านมาเป็นผู้สูงอายุ ทำให้ศักยภาพในการทำงานได้ไม่เต็มที่	2
3. จัดให้มีการอบรมสมาชิกเพื่อส่งเสริมในด้านอาชีพ อย่างจริงจัง	1
รวม	4

จากตารางที่ 4.33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการติดตามหนี้อย่างจริงจัง และมีมาตรการจัดการให้เด็ดขาดกับสมาชิกที่ค้างชำระหนี้เป็นเวลานาน จำนวน 1 คน สหกรณ์ควรผลักดันส่งเสริมให้สมาชิกที่มีอายุน้อย ๆ มาเป็นกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการในปัจจุบันหรือในอดีตที่ผ่านมาเป็นผู้สูงอายุ ทำให้ศักยภาพในการทำงานได้ไม่เต็มที่ จำนวน 2 คน และจัดให้มีการอบรมสมาชิกเพื่อส่งเสริมในด้านอาชีพ อย่างจริงจัง จำนวน 1 คน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด จังหวัดสมุทรสงคราม

มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
  2. เพื่อศึกษาบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
  3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
  4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
- สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ระหว่าง 46 - 50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพทำ สวนผลไม้ รายได้ต่อเดือนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001 - 12,000 บาท และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก สหกรณ์ระหว่าง 6-10 ปี มีส่วนร่วมในการทำธุรกิจและกิจกรรมกับสหกรณ์ในด้านการซื้อสินค้า จากสหกรณ์

1.2 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสหกรณ์มีบทบาทในการ พัฒนาด้านการเมืองของสมาชิกมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก และบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก ตามลำดับ ดังนี้

1.2.1 การพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย สรุปการศึกษา ดังนี้

1) ความเสมอภาค พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ สหกรณ์ให้บริการแก่สมาชิก ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน และมีความยุติธรรม ในการประชุมของสหกรณ์มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกออกเสียง แสดงความคิดเห็น และมีการลงมติ (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) สหกรณ์ได้เปิดโอกาสแก่สมาชิกในการแข่งขันเพื่อเป็นกรรมการดำเนินการ และดำรงตำแหน่งอื่น ๆ

2) สิทธิและเสรีภาพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สมาชิกมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อลงมติอนุมัติหรือเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ สมาชิกมีสิทธิและเสรีภาพในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้แทนสมาชิกระดับกลุ่มสมาชิก สหกรณ์ได้แจ้งให้สมาชิกทุกคนทราบ เพื่อเข้าร่วมการประชุมใหญ่ หรือเข้าร่วมการประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อสหกรณ์ได้มีการจัดการประชุม

3) การมีส่วนร่วม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สมาชิกมีส่วนร่วมทางในการใช้บริการต่าง ๆ ที่สหกรณ์จัดให้มีการบริการแก่สมาชิก สมาชิกมีส่วนร่วมที่ในการพิจารณาเพื่อกำหนดแผนงาน โครงการและงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการได้รับผลประโยชน์จากสหกรณ์

4) การส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินธุรกิจให้ตรงตามความต้องการของสมาชิกและการได้รับผลประโยชน์จากสหกรณ์ สหกรณ์เป็นแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังประชาธิปไตยแก่สมาชิก

1.2.2 การพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย สรุปการศึกษา ดังนี้

1) การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสารพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์ได้แจ้งบอกกล่าวให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ สหกรณ์จัดให้มีการประชุมให้การศึกษา ฝึกอบรม พัฒนาความรู้ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ได้อย่างสะดวก ถูกต้อง และรวดเร็ว

2) การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิก ด้านทุนการศึกษา บุตรสมาชิก สหกรณ์มีส่วนร่วมให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หน่วยงาน

และองค์กรอื่น ๆ สหกรณ์มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อสวัสดิการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ให้สมาชิกได้รับประโยชน์ สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ฯลฯ

3) การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาความยากจน สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

1.2.3 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย สรุปการศึกษา ดังนี้

1) การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้แก่สมาชิกอย่างเพียงพอ/ตรงตามความต้องการของสมาชิก สหกรณ์เป็นแหล่งเงินให้กู้แก่สมาชิกด้วยความสะดวก รวดเร็ว สหกรณ์ให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม

2) การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่ายพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์มีการจัดหาสินค้าอุปโภค บริโภคที่ตรงตามความต้องการของสมาชิก สหกรณ์มีการจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค ในราคาที่เหมาะสม ยุติธรรม สหกรณ์มีการจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของสมาชิก สหกรณ์มีการจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของสมาชิก

3) การส่งเสริมการออมและฝากเงิน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์ทำให้สมาชิกเห็นความสำคัญในการออม/ฝากเงิน สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการฝากเงินอย่างสม่ำเสมอ สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเงิน โดยการถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอ สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการฝากเงินอย่างสม่ำเสมอ ผลตอบแทนของเงินออม/เงินฝากของสหกรณ์เป็นแรงจูงใจสำคัญในการออมเงินของสมาชิก

4) การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์มีการแนะนำ ส่งเสริมให้ผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกเพิ่มผลผลิตได้สูงขึ้น สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายได้จากการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น

5) การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายจ่ายในการประกอบอาชีพและรายจ่ายในการดำเนินชีวิตลดลงเพิ่มขึ้น

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์กับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด สรุปการศึกษา ดังนี้

1.3.1 ความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก กับบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้าจำหน่าย อายุ มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต อาชีพ มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต ระดับการศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้าจำหน่าย และการลดต้นทุนการผลิต และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการออม/ฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการลดต้นทุนการผลิต

1.3.2 ความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก กับบทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ และการให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน อายุ มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์ การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน และการเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร

1.3.3 ความสัมพันธ์ของสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก กับบทบาทในการพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก พบว่า เพศ อายุ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ การมีส่วนร่วม

และการส่งเสริมประชาธิปไตย ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความเสมอภาค และการมีส่วนร่วม
รวม อาชีพ มีความสัมพันธ์กับ ความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ และการส่งเสริมประชาธิปไตย

1.4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน
เสนอปัญหาอุปสรรคว่า สมาชิกผิคนัดชำระหนี้ ธุรกิจรวบรวมผลผลิตของสหกรณ์ไม่สามารถ
ผลักดันให้เติบโตได้ และไม่มีการส่งเสริมด้านอาชีพของสมาชิกอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการติดตาม
หนี้อย่างจริงจัง และมีมาตรการจัดการให้เด็ดขาดกับสมาชิกที่ค้างชำระหนี้เป็นเวลานาน สหกรณ์
ควรผลักดันส่งเสริมให้สมาชิกที่มีอายุน้อย ๆ มาเป็นกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการในปัจจุบัน
หรือในอดีตที่ผ่านมาเป็นผู้สูงอายุ ทำให้ศักยภาพในการทำงานได้ไม่เต็มที่และจัดให้มีการอบรม
สมาชิกเพื่อส่งเสริมในด้านอาชีพ อย่างจริงจัง

2. อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ
การเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผล
ดังนี้

บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรบางคนที่ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้าน
การเมืองของสมาชิก มากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทในการพัฒนาด้านสังคมของ สมาชิก และ
บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ช่วยไชยสง (2556 :
บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองของ
สมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองยะลา จำกัดว่าบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ
การเมืองการปกครองของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองยะลา จำกัดภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย
พิจารณาในแต่ละด้านดังนี้

2.1 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีความสัมพันธ์กับ เพศ
อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกโดยมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน
ต่อบทบาทการพัฒนาเศรษฐกิจของสหกรณ์ โดยสหกรณ์ต้องมีนโยบายส่งเสริมในด้านแหล่ง
เงินทุนให้เงินกู้และสินเชื่อ การส่งเสริมการออมและฝากเงิน การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ
การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย และการ

ลดต้นทุน ซึ่งสอดคล้องกับ โกลด์ ฮัวยไธสง (2556: 93) กล่าวว่า สหกรณ์ควรมีนโยบาย การส่งเสริมการลงทุนด้านต่างๆ แก่สมาชิก เช่น ที่ดินทำกิน เครื่องจักรทางการเกษตร ฯลฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการและมีความเหมาะสมแก่สมาชิกสหกรณ์ทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ระดับการศึกษา แต่ละอาชีพ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่แตกต่างกันของสมาชิก

2.2 การพัฒนาด้านสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกัน โดยสหกรณ์ต้องมีนโยบายจัดสรรเงินทุนเพื่อสวัสดิการสังคม เข้าไปร่วมมือกับสมาชิก และชุมชน เผยแพร่ให้ความรู้แก่สมาชิกและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัย ประคอง งามสิริศักดิ์ (2550: 36 - 37) ที่ศึกษาบทบาทสหกรณ์ภาคเกษตรของจังหวัดอุดรธานีในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตร มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก และมีบทบาทสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาชนบท การพัฒนาด้านสังคม ว่าสหกรณ์เป็นสถาบันทางสังคม และ สถาบันทางการศึกษา เป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชนส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการ เรียนรู้ทั้งเรื่องการสหกรณ์ ความรู้ในวิชาการด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ กระจายข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ การ รวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน เป็นองค์กรที่ ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมและการสาธารณสุขแก่สมาชิก เพราะผลประโยชน์ จากการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องจัดสรรไว้เป็นทุนสำรอง และเงินทุนอื่น ส่วนหนึ่งซึ่งจะไม่นำมาแบ่งปันกันแต่กันไว้ใช้เพื่อส่วนรวม และการขยายกิจการสำหรับบริการ สมาชิกช่วยเหลือสมาชิก และชุมชนที่มีความเดือดร้อน

2.2 การพัฒนาด้านการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกันสหกรณ์ต้องส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพในสหกรณ์ จัดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและธุรกิจของสหกรณ์ ปลูกฝังความมีประชาธิปไตยให้แก่สมาชิก สอดคล้องกับนรินทร์พร จุลมนต์ (2542: 138 - 149) ได้สรุปบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาการ พัฒนาการเมืองการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตย ว่าเป็นรูปแบบเดียวกันกับการดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ ในลักษณะการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชนและเป็นของประชาชน เปรียบเทียบกับการดำเนินธุรกิจโดยสมาชิก เพื่อสมาชิกและเป็นของสมาชิก มีการเลือกตั้งโดยเสรี มีสิทธิในการคัดเลือก ได้ถึงการแสดงความคิดเห็นโดยเสรี การปกครองภายใต้กฎหมาย การ ตัดสินปัญหาโดยอาศัยเสียงข้างมาก แต่ก็ให้ความสำคัญกับเสียงข้างน้อย มีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บท ซึ่งใกล้เคียงกับหลักการสหกรณ์ อำนาจ สูงสุดในการบริหารงานสหกรณ์ได้มาจากที่ประชุมใหญ่ ของสมาชิก สมาชิกจะเลือกสมาชิกด้วยกันเองเป็นคณะกรรมการดา เนินการสหกรณ์ โดยคัดเลือก

บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมในการบริหารงานสหกรณ์สมาชิกทุกคนมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน หนึ่งคนออกเสียงได้หนึ่งเสียงไม่ว่าถือหุ้นจำนวนมากน้อยเท่าใด ผู้จัดการสหกรณ์เป็นฝ่ายปฏิบัติงานสหกรณ์ ผู้จัดการได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจากคณะกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก ปฏิบัติตามแนวนโยบายและแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิก การบริหารงานสหกรณ์เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก ให้บริการแก่สมาชิกและโดยสมาชิกเน้นความเสมอภาคและเป็นธรรม เสริมสร้างความสมดุลในสังคม ให้สมาชิกมีระเบียบวินัยในการปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป จากการศึกษาบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัดผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ นำไปพิจารณาดำเนินกิจกรรม ดังนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มีดังนี้

- 1) สหกรณ์ควรจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่ม เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก โดยการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของเงินออมจากสมาชิกและการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น ๆ
- 2) สหกรณ์ควรโฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เป็นธรรม เพื่อให้สมาชิกสนใจมากู้เงินจากสหกรณ์มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาของสมาชิกในเรื่องของเงินกู้นอกระบบ ที่มีสมาชิกบางรายประสบปัญหาอยู่
- 3) สหกรณ์ควรโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นเกี่ยวกับสินค้าที่สหกรณ์นำมาจำหน่าย และผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ที่ผลิตขึ้นเอง เพื่อให้สมาชิกหันมาซื้อสินค้ากับสหกรณ์ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ราคายุติธรรม ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตและลดค่าใช้จ่ายของสมาชิก
- 4) สหกรณ์ควรใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิตสินค้าของสหกรณ์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น และผลิตได้ทันตามความต้องการของสมาชิก
- 5) สหกรณ์ควรรับซื้อผลผลิตที่ได้มาจากการประกอบอาชีพของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น

3.1.2 ข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาด้านสังคม มีดังนี้

- 1) สหกรณ์ควรปลูกฝังให้สมาชิกมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยจัดกิจกรรมการทำงานเพื่อสังคม ช่วยเหลือสังคม
- 2) สหกรณ์ควรจัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติ เช่น เรื่อง การรวมกลุ่ม การฝึกสอนอาชีพ เป็นต้น โดยการกำหนดให้มีเป็นประจำทุกปี
- 3) สหกรณ์ควรจัดให้มีสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการสหกรณ์ในชุมชน เพื่อให้สมาชิกได้ทราบถึงบทบาทของตนเอง และบทบาทของสหกรณ์

3.1.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาด้านการเมือง มีดังนี้

- 1) สหกรณ์ควรมีการสำรวจความต้องการของสมาชิกเกี่ยวกับบริการของสหกรณ์อย่างจริงจัง โดยอาจสำรวจทุกกระยะ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงในการดำเนินงานของสหกรณ์
- 2) สหกรณ์ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และเกิดประโยชน์กับสมาชิกที่เป็นเจ้าของสหกรณ์มากที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก กับสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดที่ใกล้เคียงที่มี ขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อจะนำผลการศึกษา มาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

3.2.2 ศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด กับสหกรณ์อื่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาประยุกต์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบาง คนที่ จำกัด ให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2559). รายงานผลการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงคราม. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2559). การสหกรณ์ในประเทศไทย ฝ้ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์. กรมส่งเสริมสหกรณ์
กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2559). สารสนเทศสหกรณ์. สืบค้นจาก http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/Information_coop57.html
- _____. (2559). รายงานประจำปี 2558 สมุทรสงคราม: สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.
_____. (2560). รายงานประจำปี 2559 สมุทรสงคราม: สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด.
โกศล ช่วยไธสง. (2556). *บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองของ
สมาชิก* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, นนทบุรี.
- จรุณี ขวัญแก้ว. (2547). *บทบาทของสถาบันราชภัฏยะลาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://202.29.32.1/info-researchpro/research/year47/jarunee47.pdf>
- ชาญ สีหาราช. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี. (2547). *บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อการ ส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษากรณีอำเภอเมืองจังหวัด นครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์
ปริญญา ปร.ม. นโยบายสาธารณะ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นรินทร์พร จุลมนต์. (2542). *การสหกรณ์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประคอง งามสิริศักดิ์. (2550). *บทบาทสหกรณ์ภาคเกษตรของจังหวัดอุดรดิษฐ์ในการพัฒนา
ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, อุดรดิษฐ์.
- พสุ สัตถาภรณ์. (2533). *การบริหารงานสหกรณ์*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- “พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ” (2553, 21 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.(2552).พิมพ์ครั้งที่ 2. *ประมวลสาระชุดวิชา สถิติและการวิจัยทาง*
สหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*
 กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร. (2542). *มนุษย์กับสังคม*. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี.
- สหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด. (2558). รายงานประจำปี 2557 สมุทรสงคราม: สหกรณ์
 การเกษตรบางคนที่ จำกัด.
- สหกรณ์การเกษตรบางคนที่. (2560). ประวัติสหกรณ์. สืบค้นจาก www.coopthai.com/bankhontee
- สนธยา พลศรี. (2542). *สังคมวิทยาเบื้องต้น*. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- สวัสดิ์ ครอบรู้. (2546). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ*
ชุมชนในจังหวัดละเซิงเทรา. (ออนไลน์). สืบค้นจาก [http://library.rru.ac.th/](http://library.rru.ac.th/arit/upload/thesis/1151399055hmy99cas330yze14.doc)
- สุจินต์ กลิ่นจันทร์. (2549). *แนวทางพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในเขตเมือง : กรณีศึกษาสหกรณ์*
การเกษตรเมืองมีนบุรี จำกัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญา. ศศ.ม. เศรษฐศาสตร์สหกรณ์
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อัจฉรา จันทร์ดี. (2557). *บทบาทสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต*
สมาชิกสหกรณ์ (ศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- โอภาวดี เข้มทอง. (2548). *สหกรณ์ : เครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตำราการฝึกอบรม*
ทางไกลผ่านดาวเทียม หลักสูตรการเพิ่มสมรรถนะนักส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่ม
เกษตรกร. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด
จังหวัดสมุทรสงคราม

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บางคนที่ จำกัด และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

3. โปรดอ่านคำชี้แจงก่อนตอบคำถามในแต่ละตอน และตอบแบบสอบถามทุกข้อเพื่อนำคำตอบของท่านไปใช้เป็นข้อมูลในการสรุปผลการวิจัย และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ทุกฝ่าย นำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัดต่อไป

4. ข้อมูลที่ข้าพเจ้าได้รับ จะนำไปประมวลผลในภาพรวม โดยไม่มีผลกระทบด้านลบต่อตัวท่านและสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด แต่ประการใด

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ด้วยความตั้งใจและจริงใจ

อมลวรรณ ปินตา

(นางสาวอมลวรรณ ปินตา)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 31 ปี ( ) 46-50 ปี
 ( ) 31-35 ปี ( ) 51-55 ปี
 ( ) 36-40 ปี ( ) 56-60 ปี
 ( ) 41-45 ปี ( ) 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) ( ) อนุปริญญา/ปวส.หรือปวท.
 ( ) ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-6) ( ) ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) ปริญญาโท หรือสูงกว่า
 ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

4. อาชีพ

( ) ทำสวนผลไม้ ( ) เกษตรผสมผสาน
 ( ) ปลุกผัก ( ) เลี้ยงสัตว์
 ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

5. รายได้

( ) ต่ำกว่า 2,001 บาทต่อเดือน ( ) 8,001 – 10,000 บาทต่อเดือน
 ( ) 2,001-4,000 บาทต่อเดือน ( ) 10,001 – 12,000 บาทต่อเดือน
 ( ) 4,001 – 6,000 บาทต่อเดือน ( ) 12,001 – 14,000 บาทต่อเดือน
 ( ) 6,001 – 8,000 บาทต่อเดือน ( ) 14,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป

6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

( ) 1 – 5 ปี ( ) 21 – 25 ปี
 ( ) 6 – 10 ปี ( ) 26 – 30 ปี
 ( ) 11 – 15 ปี ( ) 31 – 35 ปี
 ( ) 16 – 20 ปี ( ) 36 ปี ขึ้นไป

7. ท่านมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจหรือกิจกรรมอะไรบ้างกับสหกรณ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ฝากเงินกับสหกรณ์	☐ ขายผลผลิตให้กับสหกรณ์
☐ กู้ยืมเงินกับสหกรณ์	☐ เข้าร่วมประชุมใหญ่
☐ ซื้อสินค้าจากสหกรณ์	☐ เข้าร่วมประชุมกลุ่ม

ตอนที่ 2 บทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสำคัญของสหกรณ์

ระดับความสำคัญ	สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในระดับ
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

ข้อที่	บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก	ระดับความสำคัญของสหกรณ์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.	การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสมาชิก					
1.1	การเป็นแหล่งเงินทุนให้เงินกู้/สินเชื่อ					
1)	สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้แก่สมาชิกอย่างเพียงพอ/ตรงตามความต้องการของสมาชิก					
2)	สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้แก่สมาชิกด้วยความสะดวก รวดเร็ว					
3)	สหกรณ์ให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม					
1.2	การส่งเสริมการออม/ฝากเงิน					
1)	สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเงินโดยการถือหุ้นอย่างสม่ำเสมอ					
2)	สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการฝากเงินอย่างสม่ำเสมอ					
3)	ผลตอบแทนของเงินออม/เงินฝากของสหกรณ์เป็นแรงจูงใจสำคัญในการออมเงินของสมาชิก					
4)	สหกรณ์ทำให้สมาชิกเห็นความสำคัญในการออม/ฝากเงิน					

ข้อที่	บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก	ระดับความสำคัญของสหกรณ์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1.3	การเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ					
1)	สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายได้จากการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น					
2)	สหกรณ์มีการส่งเสริมให้สมาชิกเพิ่มผลผลิตได้สูงขึ้น					
3)	สหกรณ์มีการแนะนำ ส่งเสริมให้ผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ					
1.4	การลดรายจ่ายในการประกอบอาชีพ					
1)	สหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายจ่ายในการประกอบอาชีพและรายจ่ายในการดำเนินชีวิตลดลง					
1.5	การจัดหาปัจจัยทางการเกษตรและสินค้ามาจำหน่าย					
1)	สหกรณ์มีการจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของสมาชิก					
2)	สหกรณ์มีการจัดหาสินค้าอุปโภค บริโภคที่ตรงตามความต้องการของสมาชิก					
3)	สหกรณ์มีการจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค ในราคาที่เหมาะสม ยุติธรรม					
1.6	การลดต้นทุนการผลิต					
1)	สหกรณ์ทำให้สมาชิกสามารถลดต้นทุนในการผลิตทางการเกษตรได้ (ค่าปุ๋ย ค่ายาเคมีทางการเกษตร ค่าดอกเบี้ย จากภายนอก)					
2)	สหกรณ์ทำให้สมาชิกสามารถจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้ สะดวก ลดต้นทุนการขนส่ง/เดินทาง					
2.	การพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก					
2.1	การจัดสรรเงินทุนสวัสดิการสังคมสาธารณประโยชน์					
1)	สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิก ด้านทุนการศึกษาบุตรสมาชิก					
2)	สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ฯลฯ					
3)	สหกรณ์มีส่วนร่วมให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หน่วยงาน และองค์กรอื่น ๆ					
4)	สหกรณ์มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อสวัสดิการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ให้สมาชิกได้รับประโยชน์					

ข้อที่	บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก	ระดับความสำคัญของสหกรณ์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
2.2	การให้ความร่วมมือกับสมาชิกและชุมชน					
1)	สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาความยากจน					
2)	สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน					
2.3	การเผยแพร่ให้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร					
1)	สหกรณ์จัดให้มีการประชุมให้การศึกษา ฝึกอบรม พัฒนาความรู้ที่จำเป็นและเหมาะสมแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ					
2)	สหกรณ์ได้แจ้งบอกกล่าวให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ					
3)	สมาชิกสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ได้อย่างสะดวก ถูกต้อง และรวดเร็ว					
3.	การพัฒนาด้านการเมืองของสมาชิก					
3.1	ความเสมอภาค					
1)	สหกรณ์ให้บริการแก่สมาชิก ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน และมีความยุติธรรม					
2)	ในการประชุมของสหกรณ์มีการเปิด โอกาสให้สมาชิกออกเสียง แสดงความคิดเห็น และมีการลงมติ (หนึ่งคนหนึ่งเสียง)					
3)	สหกรณ์ได้เปิด โอกาสแก่สมาชิกในการแข่งขันเพื่อเป็นกรรมการ ดำเนินการ และดำรงตำแหน่งอื่น ๆ					
3.2	สิทธิและเสรีภาพ					
1)	สหกรณ์ได้แจ้งให้สมาชิกทุกคนทราบ เพื่อเข้าร่วมการประชุมใหญ่ หรือเข้าร่วมการประชุมกลุ่มทุกครั้งเมื่อสหกรณ์ได้มีการจัดการประชุม					
2)	สมาชิกมีสิทธิและเสรีภาพในการสมัครรับเลือกตั้งเป็น คณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้แทนสมาชิกระดับกลุ่มสมาชิก					
3)	สมาชิกมีสิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็น เพื่อลงมติอนุมัติหรือเห็นชอบเรื่องต่าง ๆ					

ข้อที่	บทบาทสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก	ระดับความสำคัญของสหกรณ์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
3.3	การมีส่วนร่วม					
1)	สมาชิกมีส่วนร่วมทางในการใช้บริการต่าง ๆ ที่สหกรณ์จัดให้มีการบริการแก่สมาชิก					
2)	สมาชิกมีส่วนร่วมที่ในการพิจารณาเพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการได้รับผลประโยชน์จากสหกรณ์					
3.4	การส่งเสริมประชาธิปไตย					
1)	สหกรณ์เป็นแหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังประชาธิปไตย แก่สมาชิก					
2)	สหกรณ์ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินธุรกิจให้ตรงตามความต้องการของสมาชิก					

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบางคนที่ จำกัด

3.1 ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวอมลวรรณ ปินตา
วัน เดือน ปีเกิด	22 ตุลาคม 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต เอกการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2551
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงคราม
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ

